
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MROCZA NA LATA 2016-2022

**GMINA MROCZA
POWIAT NAKIELSKI
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE**

MROCZA 2015

Spis treści

Spis treści.....	2
1. Wprowadzenie.....	4
2. Metodologia opracowania Strategii.....	5
3. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Mrocza	7
3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej.....	7
3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Mrocza	7
3.1.2. Demografia.....	9
3.1.3. Rynek pracy	18
3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa.....	20
3.1.5. Opieka zdrowotna.....	22
3.1.6. Edukacja	22
3.1.7. Kultura i sport	24
3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego.....	27
3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Mrocza	39
3.2.1. Rodzina	39
3.2.2. Bezrobocie	40
3.2.3. Niepełnosprawność	43
3.2.4. Uzależnienia.....	46
3.2.5. Ubóstwo	48
3.2.6. Bezdomność.....	49
3.2.7. Przemoc w rodzinie	50
3.2.8. Osoby starsze	53
3.3. Wyniki badania ankietowego.....	54
3.4. Analiza SWOT	66
4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią.....	68
4.1. Prognoza demograficzna	68
4.2. Prognoza zmian.....	73

5. Cele strategiczne projektowanych zmian.....	75
6. Kierunki niezbędnych działań	76
7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe	78
8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii	79
9. Spis tabel	86
10. Spis wykresów.....	87
11. Spis rysunków	88

1. Wprowadzenie

Problemy społeczne będące wynikiem zmian politycznych i gospodarczych, jakie dokonały się w Polsce na przestrzeni ostatnich lat, stawiają przed władzami samorządowymi nowe wyzwania. Dotychczas realizowany model polityki społecznej polegający głównie na łagodzeniu skutków niekorzystnych zjawisk okazał się nie dość skuteczny. Podejmowane działania skierowane były na walkę z rezultatami problemów, brak natomiast było wystarczającego nacisku na profilaktykę zagrożeń. W efekcie rośnie liczba osób – beneficjentów pomocy społecznej i utrwalają się postawy roszczeniowe tego kręgu osób. Dlatego też potrzebą chwili jest opracowanie spójnych, całościowych, perspektywicznych programów polityki społecznej. Podstawowym narzędziem realizacji lokalnej polityki społecznej jest **strategia rozwiązywania problemów społecznych**. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (j.t. Dz. U. z 2015 poz. 163 ze zm.), który mówi: *„do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”*

Zgodnie z art. 16b, ust. 2, strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Działania będą kierowane głównie do środowisk pozostających na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

Strategia Rozwoju Problemów Społecznych została przyjęta 28 grudnia 2006 roku, uchwałą nr III/25/06 Rady Miejskiej w Mroczy. W dokumencie tym, zostały określone cele główne z zakresu:

- edukacji publicznej;
- ochrony zdrowia;
- pomocy społecznej, polityki prorodzinnej oraz jakości zamieszkiwania;
- rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii.

Realizacja wyżej wymienionych celów głównych została opisana za pomocą konkretnych zadań przewidzianych do realizacji w latach 2007 -2015. Niniejsza strategia jest dokumentem, który przeprowadza diagnozę społeczeństwa i problemów z jakimi borykają się mieszkańcy Gminy Mrocza po zrealizowaniu poprzedniej strategii. Dokument wyznacza cele dla nowych realiów w Gminie Mrocza, które przez ostatnie kilka lat zmieniły się dzięki realizacją zadań określonych w poprzedniej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Mrocza na lata 2016-2022 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jej mieszkańców, a w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

2. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Mrocza na lata 2015-2022 przygotowana została zgodnie z ogólnymi warunkami stawianymi takim dokumentom. Umownie można ją podzielić na trzy główne części.

Pierwsza część przedstawia charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Mrocza wg stanu na dzień 31.12.2014 roku. Zawarto tutaj informacje istotne z punktu widzenia występujących na jej terenie problemów społecznych. Przeanalizowano strukturę demograficzną, sytuację na rynku pracy, stan gospodarki Gminy. Opisano również dostępne dla mieszkańców usługi społeczne tj. edukacja, kultura, ochrona zdrowia i pomoc społeczna. Charakterystyki tej dokonano w oparciu o:

- informacje uzyskane z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mroczy,
- dane z Powiatowego Urzędu Pracy,
- dane z Posterunku/ Komisariatu Policji,
- dane Głównego Urzędu Statystycznego,

- inne dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy.

Charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Mrocza podsumowuje analiza SWOT.

Część drugą stanowi prognoza zmian problemów społecznych zidentyfikowanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 zasadnicze części:

- prognozę demograficzną opracowaną w oparciu o *Prognozę dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050* opracowaną przez GUS, oraz
- prognozę zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz działań organizacji i instytucji publicznych działających w zakresie pomocy społecznej (w tym działań MGOPS w Mroczy), które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Niniejsza prognoza stanowi podstawę do zdefiniowania konkretnych celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia to sformułowanie konkretnych celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych występujących na terenie Gminy Mrocza. W części tej określono również sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe ze wskazaniem źródeł finansowania określonych działań oraz wskaźników ich realizacji.

Strategia obejmuje okres do 2022 roku. Uzasadnieniem dla tak wybranego horyzontu czasowego jest z jednej strony specyfika procesów społecznych (skutki realizacji Strategii będą widoczne dopiero w dłuższym okresie czasu), z drugiej zaś strony konieczność dostosowania Strategii do innych dokumentów programowych na szczeblu krajowym i wojewódzkim.

Niniejszy dokument w dniach od 8.12.2015-18.12.2015 został wyłożony do wglądu publicznego w celu przeprowadzenia konsultacji społecznych. Wszyscy mieszkańcy Gminy Mrocza mieli możliwość zapoznania się z dokumentem i zgłoszeniem uwag. W wyznaczonych dniach do Miejsko Gminnego - Ośrodka Pomocy Społecznej w Mroczy nie wpłynęły żadne wnioski dotyczące zmian w dokumencie.

3. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Mrocza

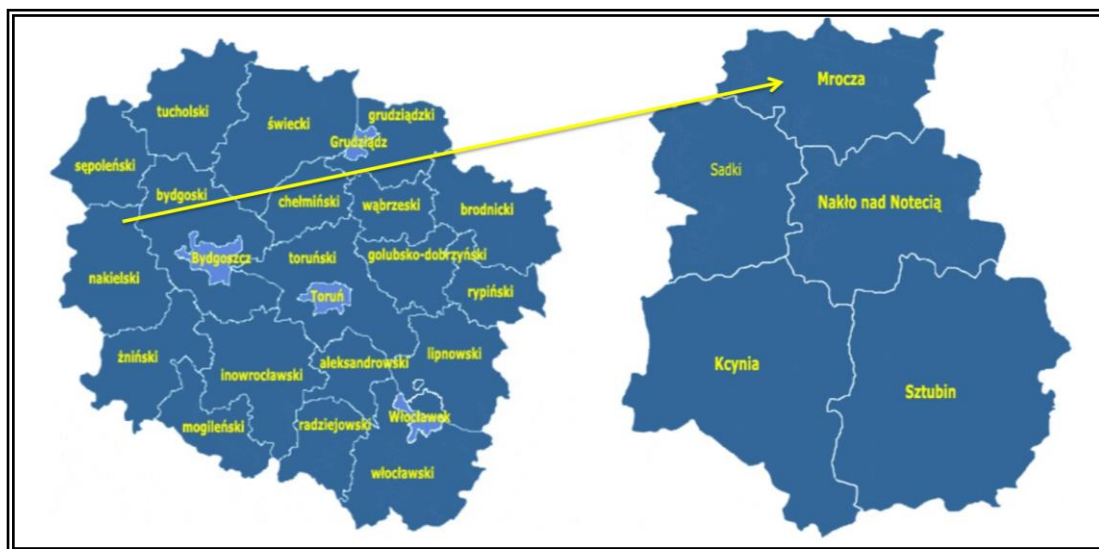
3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Mrocza

Gmina Mrocza jest gminą wiejsko-miejską położoną w zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Jest najbardziej wysuniętą na południe gminą powiatu nakielskiego. Gmina graniczy ze względu na swoje usytuowanie geograficzne z gminami z czterech różnych powiatów. Sąsiednimi gminami dla Gminy Mrocza są:

- gmina Sadki (województwo kujawsko-pomorskie, powiat nakielski);
- gmina Nakło nad Notecią (województwo kujawsko-pomorskie, powiat nakielski);
- gmina Łobżenica (województwo wielkopolskie, powiat pilski);
- gmina Sicienko (województwo kujawsko-pomorskie, powiat bydgoski);
- gmina Sośno (województwo kujawsko-pomorskie, powiat sępoleński);
- gmina Więcbork (województwo kujawsko-pomorskie, powiat sępoleński).

Rysunek 1. Położenie Gminy Mrocza na tle powiatu nakielskiego i województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: www.zpp.pl

Gminę Mrocza tworzy 15 sołectw, są to: sołectwo Białowieża, sołectwo Drażno, sołectwo Drzewianowo, sołectwo Izabela, sołectwo Jeziorki Zabartowskie, sołectwo Kaźmierzewo, sołectwo Kosowo, sołectwo Krukówko, sołectwo Matyldzin, sołectwo Ostrowo, sołectwo Rościmin, sołectwo Samsiecznynek, sołectwo Wiele, sołectwo Witosław oraz sołectwo Wyrza.

Poza wymienionymi sołectwami w skład Gminy wchodzi dodatkowo 14 miejscowości oraz miasto Mrocza, będące centrum Gminy.

Odległości Gminy Mrocza od głównych miast województwa, kształtują się następująco:

- Mrocza – Bydgoszcz - około 39 km;
- Mrocza – Toruń – około 97km;
- Mrocza – Nakło nad Notecią – około 17 km.

3.1.2. Demografia

LICZEBNOŚĆ GMINY Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ

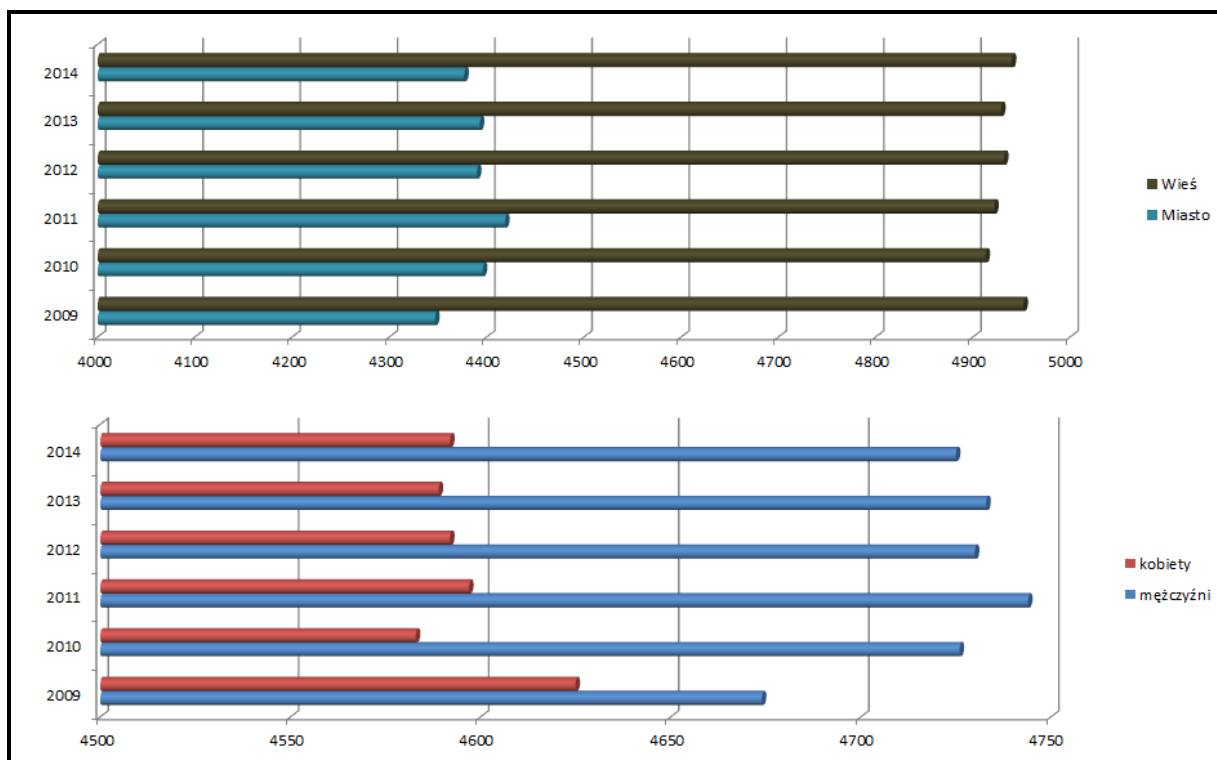
W roku 2014 Gminę Mroča zamieszkiwało 9 317 mieszkańców, z czego większość (50,7% stanowili mężczyźni). Analizę liczby mieszkańców Gminy należy podzielić na dwa okresy. Pierwszy z okresów to lata 2009-2011, to w tych latach mieszkańców na terenie Gminy przybywało. Kolejny okres rozpoczyna się począwszy od roku 2012 i trwa do 2014 roku. W tych latach liczba ludności sukcesywnie malała. W całym analizowanym okresie odnotowano przyrost liczby mieszkańców na poziomie 0,19%. Jednakże w 2014 roku, w stosunku do roku 2011 odnotowano spadek liczby mieszkańców wynoszący 0,25%.

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Mroča z podziałem na płeć oraz obszar zamieszkania

Wyszczególnienie	J. m.	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	osoba	9 299	9 309	9 341	9 322	9 322	9 317
mężczyźni	osoba	4 674	4 726	4 744	4 730	4 733	4 725
	%	50,3	50,8	50,8	50,7	50,8	50,7
kobiety	osoba	4 625	4 583	4 597	4 592	4 589	4 592
	%	49,7	49,2	49,2	49,3	49,2	49,3
miasto	osoba	4 347	4 396	4 419	4 390	4 393	4 377
	%	46,7	47,2	47,3	47,1	47,1	47,0
wieś	osoba	4 952	4 913	4 922	4 932	4 929	4 940
	%	53,3	52,8	52,7	52,9	52,7	53,0

Źródło: Dane GUS

Z danych pozyskanych ze strony Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że większość mieszkańców Gminy zamieszkują tereny wiejskie. Liczba mieszkańców terenów wiejskich Gminy fluktuuje, w całym analizowanym okresie odnotowano spadek równy 0,24%. Zupełnie przeciwna sytuacja wygląda w przypadku osób zamieszkujących tereny miejskie, odnotowany wzrost w 2014 kształtował się na poziomie 0,69%.

Wykres 1. Struktura mieszkańców Gminy Mrocza w podziale na płeć i miejsce zamieszkania w latach 2009-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW

Najliczniejszą grupę wiekową w 2014 roku stanowiły osoby w wieku pomiędzy 30 a 34 rokiem życia. Była to grupa najliczniejsza zarówno pośród mężczyzn jak i kobiet.

Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Mrocza w 2014 r.

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
0-4 lata	525	267	258
5-9 lat	593	306	287
10-14 lat	527	286	241
15-19 lat	621	321	300
20-24 lata	744	387	357
25-29 lat	723	377	346
30-34 lata	822	441	381
35-39 lat	655	345	310
40-44 lata	639	320	319
45-49 lat	577	295	282
50-54 lata	588	314	274
55-59 lat	666	327	339

60-64 lata	563	287	276
65-69 lat	414	202	212
70-74 lata	222	95	127
75-79 lat	187	70	117
80-84 lata	153	52	101
Powyżej 85	98	33	65
Razem	9 317	4 725	4 592

Źródło: Dane GUS

Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Mrocza została również przedstawiona w Tabeli 3. z podziałem na grupy ekonomiczne:

- grupa w wieku przedprodukcyjnym,
- grupa w wieku produkcyjnym,
- grupa w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	Jedn. Miary	2009	2010	2011	2012	2013	2014
w wieku przedprodukcyjnym							
Ogółem	Osoba	1 793	1 735	1 709	1 711	1 685	1 645
Mężczyźni	Osoba	952	933	908	902	884	859
Kobiety	Osoba	841	802	801	809	801	786
w wieku produkcyjnym							
Ogółem	Osoba	6 372	6 429	6 418	6 358	6 341	6 322
Mężczyźni	Osoba	3 364	3 436	3 458	3 420	3 416	3 414
Kobiety	Osoba	3 008	2 993	2 960	2 938	2 925	2 908
w wieku poprodukcyjnym							
Ogółem	Osoba	1 134	1 145	1 214	1 253	1 296	1 350
Mężczyźni	Osoba	358	357	378	408	433	452
Kobiety	Osoba	776	788	836	845	863	898
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem							
w wieku przedprodukcyjnym	%	24,0	23,3	22,9	22,5	21,8	21,3
w wieku produkcyjnym	%	63,8	64,4	64,1	64,1	64,3	64,2
w wieku poprodukcyjnym	%	12,2	12,3	13,0	13,4	13,9	14,5

Źródło: Dane GUS

Dane przedstawione w powyższej tabeli obrazują strukturę mieszkańców Gminy Mroczka według kategoryzacji wieku ekonomicznego. Najliczniejszą grupę mieszkańców Gminy tworzą osoby w wieku produkcyjnym (czyli mężczyźni w wieku pomiędzy 15-64 rokiem życia oraz kobiety pomiędzy 15-59 rokiem życia). W analizowanych latach największy wzrost odnotowano w grupie osób będących w wieku poprodukcyjnym, wzrost o 2,3 punktu procentowego.

W analizowanym okresie można zauważyć, że:

- liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym systematycznie maleje, a w konsekwencji liczba ludności Gminy będzie malała przy założeniu, że tendencja ta się nie zmieni w kolejnych latach,

- udział liczby ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Mrocza w analizowanym okresie wzrósł o 0,4 punktu procentowego
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrasta (wzrost o 19,05%), co wynika z krajowych trendów demograficznych.

Powyższe wnioski świadczą o starzeniu się społeczeństwa na terenie Gminy Mrocza.

POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

Podczas przeprowadzonego Spisu Powszechnego w 2002 okazało, że największa część osób mieszkających na terenie Gminy Mrocza posiadała wykształcenie podstawowe ukończone (37,26%). Najmniej, bo zaledwie 0,76% mieszkańców posiadało wykształcenie policealne.

Znaczące różnice w poziomie wykształcenia można zauważyć analizując dane dotyczące wykształcenie ze względu na płeć. Ponad 25% kobiet posiadało wykształcenie minimum średnie ogólnokształcące, natomiast wartość ta pośród mężczyzn wyniosła 17,13%. Natomiast ponad 35% mężczyzn posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe, był to najwyższy wskaźnik udziału procentowego pośród mężczyzn z Gminy Mrocza.

Tabela 4. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Mrocza

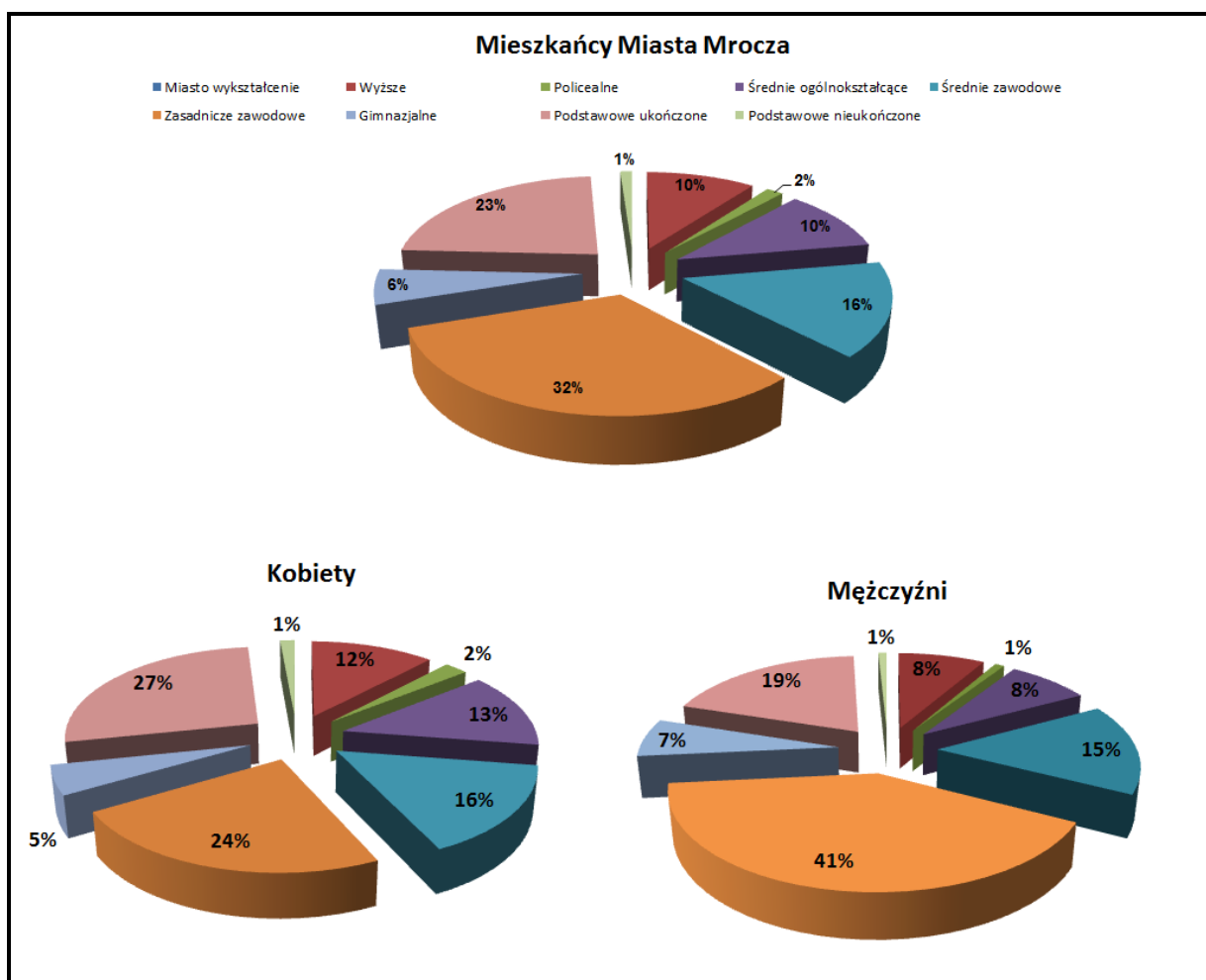
Rodzaj wykształcenia	Liczba osób	Ogół mieszkańców	Mężczyźni	Kobiety
wyższe	245	2,89%	2,50%	3,26%
policealne	64	0,76%	0,29%	1,18%
średnie razem	1 259	14,86%	12,44%	17,11%
średnie ogólnokształcące	273	3,22%	1,94%	4,42%
średnie zawodowe	986	11,64%	10,51%	12,69%
zasadnicze zawodowe	2 282	26,94%	35,62%	18,86%
podstawowe ukończone	3 157	37,26%	34,47%	39,86%
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	206	2,43%	2,23%	2,62%

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002

Przedstawione wyżej dane dotyczą wyników Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku i nie odzwierciedlają aktualnej sytuacji. Należy założyć, iż obecnie na terenie Gminy Mrocza, podobnie jak i w całym kraju, liczba osób z wykształceniem wyższym jest nieco większa. Potwierdzeniem tego są dane GUS dotyczące wykształcenia mieszkańców powiatu nakielskiego ze spisu powszechnego przeprowadzonego w 2002 i 2011 roku zawarte w tabeli 5.

Poniższe wykresy przedstawiają wyniki przeprowadzonego w 2011 roku Spisu Powszechnego dla Miasta Mrocza. Najliczniejszą grupę mieszkańców stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe. Również badanie w 2011 roku wykazało różnice w strukturze wykształcenia ze względu na płeć. Aż 41% mężczyzn posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe, wśród kobiet natomiast największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym. Należy nadmienić, że poniższe wykresy obrazują tylko strukturę mieszkańców Miasta Mrocza, nie całej Gminy.

Wykres 2. Struktura wykształcenia mieszkańców Miasta Mrocza w 2011 roku

Źródło: polskawliczbach.pl

Tabela 5. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu nakielskiego

Wyszczególnienie	2002	2011	Zmiana w %
wyższe	3 785	7 249	91,15
średnie i policealne - ogółem	16 542	19 623	19,27
Średnie i policealne – zawodowe	11 479	11 016	-4,03
Średnie i policealne – ogólnokształcące	3 853	7 482	94,19
zasadnicze zawodowe	22 119	22 791	3,04
gimnazjalne	bd	4 124	Bd
podstawowe ukończone	24 152	16 413	-32,04
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	1 920	769	-59,95

Źródło: Dane GUS (Narodowy Spis Powszechny 2002 i 2011)

Coraz więcej osób z powiatu decyduje się również na podjęcie edukacji, o czym świadczy:

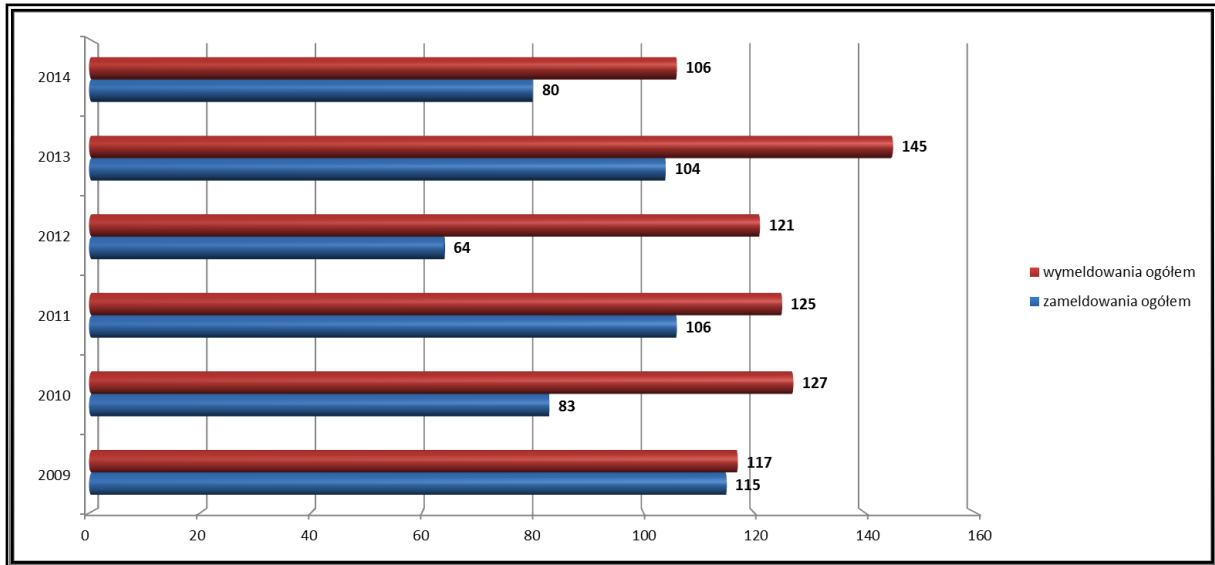
- wzrost liczby osób z wykształceniem średnim i policealnym o 19,27%,
- wzrost liczby osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym o 94,19%,
- spadek liczby osób z wykształceniem podstawowym ukończonym o 32,04%,
- spadek liczby osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia o 59,95%.

Należy zatem zakładać, że sytuacja w Gminie Mrocza obecnie kształtuje się podobnie.

MIGRACJE

Poprzez migracje rozumie się stałą lub czasową zmianę miejsca pobytu. Saldo migracji ma istotny wpływ na wysokość populacji danego obszaru.

Wykres 3. przedstawia strukturę migracji na terenie Gminy Mrocza w latach 2009-2014. Na przestrzeni całego analizowanego okresu, liczba wymeldowań z terenów Gminy przekraczała liczbę zameldowań. Największe dysproporcje pomiędzy tymi dwiema kategoriami widoczne były w roku 2012.

Wykres 3. Migracje w Gminie Mrocza

Źródło: Opracowanie własne

W latach 2009 - 2014 saldo migracji dla Gminy Mrocza (różnica między liczbą osób, które zameldowały się na terenie Gminy a liczbą osób, które się z niej wymeldowały w danym roku) uzyskiwało wartości poniżej zera. Najwięcej osób w analizowanym okresie czasu zdecydowało się opuścić Gminę na rzecz mieszkania w mieście. Najmniejszy wskaźnik ujemny salda migracji został odnotowany w roku 2009.

Szczegółowe dane dotyczące salda migracji na terenie Gminy Mrocza w ostatnich 6 latach, przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Migracje na pobyt stały gminne wg typu i kierunku

Wyszczególnienie		2009	2010	2011	2012	2013	2014
miasto	zameldowania	62	39	38	32	61	48
	wymeldowania	59	70	58	76	80	57
	saldo	3	-31	-20	-44	-29	-9
wieś	zameldowania	53	44	64	32	41	32
	wymeldowania	56	57	60	44	65	48
	saldo	-3	-13	4	-12	-24	-16
zagranica	zameldowania	0	0	4	0	2	0
	wymeldowania	2	0	7	1	0	1
	saldo	-2	0	-3	-1	2	-1
zameldowania ogółem		115	83	106	64	104	80
wymeldowania ogółem		117	127	125	121	145	106
saldo migracji		-2	-44	-19	-57	-41	-26

Źródło: Dane GUS

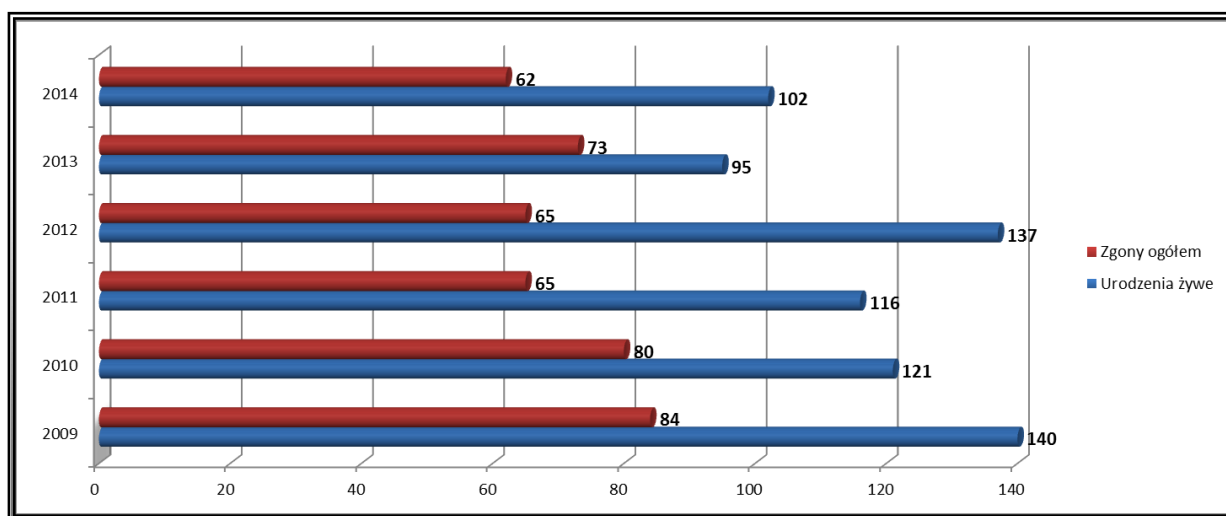
PRZYRÓST NATURALNY

Przyrost naturalny na terenie Gminy Mrocza przejawia pozytywne tendencje. W latach 2009-2014 wartość wskaźnika przyrostu naturalnego nie spada poniżej wartości 20. Najwyższy wartość została odnotowana w roku 2014, było to konsekwencją wysokiej liczby urodzeń (137 urodzeń żywych).

Tabela 7. Przyrost naturalny

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zgony ogółem	84	80	65	65	73	62
Urodzenia żywe ogółem	140	121	116	137	95	102
Przyrost naturalny ogółem	56	41	51	72	22	40
mężczyźni	27	19	32	37	7	21
kobiety	29	22	19	35	15	73

Źródło: Dane GUS

Wykres 4. Urodzenia żywe i zgony

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

3.1.3. Rynek pracy

Na terenie Gminy Mrocza na koniec 2014 roku działało 612 podmiotów gospodarki narodowej, z czego aż 97,71% stanowiły podmioty prywatne. Pośród podmiotów prywatnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (80,43%).

W latach 2009-2014 odnotowano spadek podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Mrocza. Spadek ten wyniósł zaledwie 0,81%, należy jednak nadmienić, że od roku 2012 na terenie Gminy systematycznie przybywa podmiotów gospodarczych. Największy spadek liczby jednostek gospodarczych odnotowano 2010/2011 roku wyniósł, aż 5,80%.

Struktura gospodarcza na terenie Gminy Mrocza została przedstawiona w tabeli 8.

Tabela 8. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Mrocza w latach 2009-2014

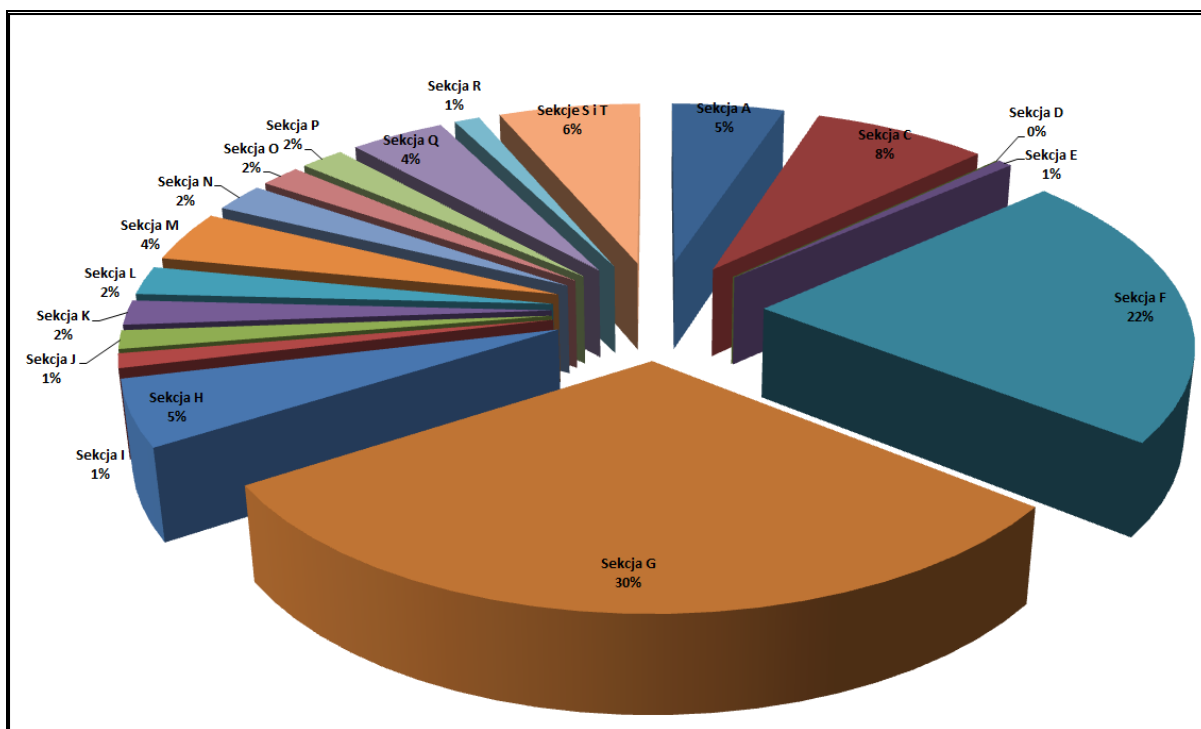
Wyszczególnienie	J. m.	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	Jedn. gosp.	617	621	585	574	593	612
Sektor publiczny							
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	Jedn. gosp.	15	15	16	13	14	14
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem		12	12	12	9	9	9
Sektor prywatny							
Podmioty gospodarki narodowej	Jedn. gosp.	602	606	569	561	579	598
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą		508	511	471	461	472	481
Spółki handlowe		30	30	30	29	30	32
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego		3	4	4	4	4	4
Spółdzielnie		9	9	11	11	11	11
Stowarzyszenia i organizacje społeczne		23	22	22	22	23	24

Źródło: Dane GUS

Największy udział w gospodarce Gminy Mrocza stanowiły podmioty gospodarcze reprezentujące sekcję G, czyli handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (30%). Kolejną grupę pod względem liczebności na terenie Gminy stanowiły jednostki z sektora F – budownictwo (22%). Kolejne mniej liczne

grupy pochodziły z sektora C – przetwórstwo przemysłowe, pozostałe sektory w ogólnej strukturze nie przekroczyły 6 punktów procentowych.

Wykres 5. Struktura działalności gospodarczej na terenie Gminy Mrocza w 2014 r. wg sekcji PKD 2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody.; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja

Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Poniższa tabela przedstawia kondycję gospodarki mieszkaniowej Gminy Mrocza w latach 2009-2014. Dane podzielono na obszar miejski oraz wiejski Gminy, wyszczególniono również najważniejsze informacje dotyczące gospodarki mieszkaniowej: liczbę mieszkań, izb oraz powierzchnie użytkową. Na terenie całej Gminy odnotowano przyrost mieszkań wynoszący 3,17%, jednakże najwięcej mieszkań przybyło na terenach wiejskich 4,82% (60 mieszkań). Równolegle wraz ze wzrostem liczby mieszkań rosły dane związane z liczbą izb oraz powierzchnią użytkową. Ogólny przyrost izb na terenie Gminy wyniósł 6,99%, w tym 6,09% na terenach miejskich i zaledwie 3,17 % na terenach wiejskich. W przypadku powierzchni użytkowej sytuacja kształtowała się następująco, na terenie Gminy powierzchnia użytkowa wzrosła 8,67%, w tym 7,94% na terenach miejskich oraz aż 9,65% na terenach wiejskich. Wnioski płynące z tej analizy dowodzą, że, mimo iż na terenach wiejskich buduje się więcej nowych mieszkań posiadają one mniejszą liczbę izb oraz większą powierzchnię niż te mieszkania budowane w miastach.

Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Mrocza

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2009	201	2011	2012	2013	2014
w mieście							
mieszkania	mieszk.	1 182	1 181	1 186	1 184	1 197	1 199
izby	izba	4 742	4 937	4 964	4 985	5 022	5 031
powierzchnia użytkowa	m ²	87 857	92 200	92 954	93 586	94 414	94 594
na wsi							
mieszkania	mieszk.	1 244	1 282	1 283	1 286	1 293	1 304
izby	izba	4 602	4 840	4 847	4 865	4 901	4 966
powierzchnia użytkowa	m ²	87 937	93 623	93 828	94 146	95 023	96 422
ogółem							
mieszkania	mieszk.	2 426	2 463	2 469	2 470	2 490	2 503

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2009	201	2011	2012	2013	2014
izby	izba	9 344	9 777	9 811	9 850	9 923	9 997
powierzchnia użytkowa	m ²	175 794	185 823	186 782	187 732	189 437	191 016

Źródło: Dane GUS

Stopień wyposażenia budynków w instalacje techniczno - sanitarne jest dobry. Większość mieszkań posiada dostęp do podstawowych instalacji, tj. wodociągu, łazienki oraz centralnego ogrzewania. Na 2 490 mieszkań na terenie Gminy :

- 98,35% posiadało dostęp do sieci wodociągowej (w tym 99,16% mieszkań w mieście oraz 97,60% mieszkań na terenach wiejskich);
- 90,80% posiadało łazienki (w tym 93,07% mieszkań w mieście oraz 88,71% mieszkań na terenach wiejskich);
- 66,91% posiadało dostęp do centralnego ogrzewania (w tym 75,36% mieszkań w mieście oraz 59,09% mieszkań na terenach wiejskich).

Tabela 10. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne [%]

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
w miastach					
wodociąg	1 170	1 171	1 176	1 174	1 187
łazienka	1 107	1 141	1 146	1 149	1 162
centralne ogrzewanie	1 048	1 093	1 098	1 101	1 114
na wsi					
wodociąg	1 204	1 251	1 252	1 255	1 262
łazienka	1 046	1 171	1 172	1 175	1 182
centralne ogrzewanie	1 035	1 136	1 137	1 140	1 147
ogółem					
wodociąg	2 374	2 422	2 428	2 429	2 449
łazienka	2 083	2 229	2 235	2 241	2 261
centralne ogrzewanie	1 464	1 630	1 636	1 646	1 666

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.1.5. Opieka zdrowotna

Na terenie Gminy Mrocza działają: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Awicenna” oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Amicus”. Obydwie placówki usytuowane są w mieście Mrocza. Wymienione obiekty obejmują m.in. poradnię ogólną, poradnię dziecięcą, poradnię psychiatryczną, gabinet pielęgniarstwa, gabinet położniczy,

Na terenie Gminy funkcjonują również dwie apteki, które zapewniają mieszkańcom dostęp do środków farmaceutycznych.

3.1.6. Edukacja

Na terenie Gminy Mrocza funkcjonują dwie publiczne szkoły podstawowe oraz jedna placówka niepubliczna, do których w roku szkolnym 2014/2015 uczęszczało łącznie 807 uczniów, w 42 klasach. Liczba etatów nauczycielskich w szkołach podstawowych równała się 68,29 etatu. Do dyspozycji uczniów oddano 52 komputery.

Na terenie Gminy działa tylko jedno gimnazjum. Placówka ta zlokalizowana jest w Mroczu, w roku szkolnym 2014/2015 liczba uczniów w placówce wynosiła 312. Gimnazjaliści kontynuowali naukę w 17 klasach, mając do dyspozycji 28 komputerów. Łączna liczba etatów nauczycielskich w placówce gimnazjalnej – 37,77.

Do dwóch placówek przedszkolnych zlokalizowanych na terenie Gminy (Przedszkole Miejskie w Mroczu oraz Mini Akademia), uczęszczało 133 dzieci, w 6 grupach.

Tabela 11. Szkoły i placówki znajdujące się na terenie Gminy Mrocza (stan na 31.12.2014r.)

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba klas	Liczba komputerów		Liczba etatów nauczycielskich
				Do dyspozycji uczniów	Pozostałe	
1	Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego w Mroczu	638	30	26	5	48,46
2	Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Witosławiu	136	7	16	7	21,91
4	Gimnazjum im. Jana Pawła II w Mroczu	312	17	28	22	37,77
5	Przedszkole Miejskie w Mroczu	75	3	0	2	7,08
6	Przedszkole Niepubliczne Mini Akademia Barbara Szurik w Mroczu	58	3	0	1	4,5

Źródło: Dane GOPS w Mrocza

Stosunek wszystkich osób uczących się na danym poziomie kształcenia do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia, czyli tak zwany współczynnik skolaryzacji (brutto) w okresie 2009-2013 przedstawia tabela 12.

Tabela 12. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
szkoły podstawowe	99,43	101,32	101,97	99,84	98,09
gimnazja	91,33	100,00	100,83	101,14	100,00

Źródło: Dane GUS

W niektórych z analizowanych lat, współczynnik skolaryzacji w placówkach szkolnych na terenie Gminy Mrocza był wyższy niż 100. Takie wartości wskaźnika wynikają z faktu, że do szkół na terenie Gminy Mrocza uczęszczają dzieci i młodzież spoza terenu Gminy.

W trosce o zapewnienie optymalnych warunków dla dzieci i młodzieży pozyskujących wykształcenie, Gmina Mrocza na lata 2016-2020 przewiduje realizację następujących zadań:

- Doposażanie szkół w nowoczesny sprzęt i środki dydaktyczne. Doposażanie obejmie Szkołę Podstawową im. Wojska Polskiego w Mroczy, Szkołę Podstawową im. Adama Mickiewicza w Witosławiu, Gimnazjum im. Jana Pawła II w Mroczy oraz Przedszkole Miejskie w Mroczy;
- Organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. We wszystkich placówkach publicznych;
- Doskonalenie kadry pedagogicznej uwzględniające nowoczesne techniki i potrzeby rozwojowe społeczności lokalnej: w Szkole Podstawowej im. Wojska Polskiego w Mroczy, Gimnazjum im. Jana Pawła II w Mroczy oraz Przedszkolu Miejskim w Mroczy;
- Prowadzenie efektywnych programów profilaktycznych w SP w Mroczy, Gimnazjum im. Jana Pawła II w Mroczy i Przedszkolu Miejskim w Mroczy;
- Likwidacja barier architektonicznych w placówkach oświatowo-kulturalnych, zadanie to obejmie placówkę Przedszkola Miejskiego w Mroczy;
- Opracowanie i wdrożenie programu pomocy psychologicznej i pedagogicznej w placówkach oświatowych, działanie te zostanie przeprowadzone w Szkole

Podstawowej im. Adama Mickiewicza w Witosławiu, Gimnazjum im. Jana Pawła II w Mroczy oraz w Przedszkolu Miejskim w Mroczy;

- Prowadzenie zajęć korekcyjno-wyrównawczych dla dzieci z deficytami rozwojowymi, działanie to obejmie Szkołę Podstawową im. Adam Mickiewicza w Witosławiu, Gimnazjum im Jana Pawła II w Mroczy oraz Przedszkole Miejskie w Mroczy;
- Opracowanie i wdrożenie programu poprawy warunków BHP w szkołach i domach, w Szkole Podstawowej im. Adama Mickiewicza w Witosławiu, Gimnazjum im. Jana Pawła II w Mroczy oraz Przedszkolu Miejskim w Mroczy;
- Utworzenie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego, w Szkole Podstawowej w Witosławiu;
- Utworzenie Szkoły Ponadgimnazjalnej w Gimnazjum im. Jana Pawła II w Mroczy.

3.1.7. Kultura i sport

Zadania z zakresu kultury i sportu na terenie Gminy Mrocza realizują następujące placówki:

- Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Mroczy wraz z Filią w Witosławiu;
- Zespół świetlic wiejskich w: Krukówku, Rościminie, Drzewianowie, Drażnie, Kaźmierzewie, Wielu, Białowieży, Izabeli, Jeziorkach Zabartowskich, Samsieczynku, Matyldzie oraz Wyrzy;
- Miejsko - Gminna Biblioteka Publiczna w Mroczy ;
- Miejsko-Gminna Biblioteka w Mroczy filia Witosław;
- Gminna Rada Kół Gospodyń Wiejskich w Mroczy: w skład rady wchodzi Koło Gospodyń Wiejskich z: Mroczy, Wiela, Kaźmierzowa, Rościmina, Izabeli, Matyldzina, Wyrza, Kosowa, Samsieczynka, Białowieży, Drażna, Jeziorek Zabartowskich;
- Zespoły Ochotniczej Straży Pożarnej w: Mroczy, Witosławiu, Drzewianowie, Wielu, Kosowie, Rościminie, Samsieczynku, Drażnie;
- Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Feniks” Mrocza;
- Miejsko-Gminny Ludowy Klub Sportowy „Tarpan” Mrocza;
- Nowoczesne kompleksy sportowe „Orlik” w Mroczy i Witosławiu
- Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых;
- Stowarzyszenie Akademii Muzyki Dawnej;
- Związek Harcerstwa Polskiego Przy Szkole Podstawowej w Mroczy;
- Stowarzyszenie IZYDA.

Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji – strukturę ośrodka tworzą : budynek przy ulicy Śluzowej 6, gdzie działają sekcje: muzyczna, plastyczna, teatralna, szachowa

i taneczna, filia wiejskiego Domu Kultury w Witosławiu oraz Ogniska Przedszkolne Wesołe Misie, Ośrodek Przygotowań Olimpijskich, Ośrodek Hotelowo – Rekreacyjny ze stadionem miejskim oraz 12 świetlic wiejskich. W ramach funkcjonowania Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji zapewnia dostęp do sekcji muzycznych, plastycznych i rękodzieła, teatralnych, szachowych, tanecznych oraz tenisa stołowego. Świetlice wiejskie są miejscem organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz spotkań i zebrań starszych mieszkańców miejscowości Gminy Mrocza.

Miejsko – Gminna Biblioteka w Mroczy wraz z Filią w Witosławiu - poza swoją podstawową funkcją związaną z wypożyczalnią książek. Placówki te organizują lub partycypują podczas akcji skierowanych do mieszkańców Gminy Mrocza. W 2014 roku w placówkach bibliotecznych zorganizowane były m.in. konkurs historyczny, spotkania z przedszkolakami, spotkania z Jolantą Szwelbe (autorką), spotkania poetycko – muzyczne, akcja odjazdowy bibliotekarz, kiermasze książek, konkurs Mistrz Głośnego Czytania.

Sport i rekreacja kształtują wiele pozytywnych cech charakteru i osobowości. Odpowiednie zaplecze techniczne oraz organizacje wspierające rozwój sportu stanowiąc będą dodatkową możliwość spędzenia wolnego czasu, co może także wpłynąć na wysoką jakość życia mieszkańców.

Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Feniks” Mrocza – podstawową istotą działalności klubu jest rozwijanie różnych form kultury fizycznej w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej. Propagowana aktywność fizyczna ma się przełożyć się na zdrowie młodych mieszkańców Gminy oraz zaszczepienie pozytywnych cech i przyzwyczajzeń związanych ze zdrowym trybem życia. W obrębie klubu działają następujące sekcje sportowe: sekcja piłki nożnej oraz sekcja minikoszykówki.

Miejsko – Gminny Klub Sportowy „Tarpan” Mrocza – w ramach działalności klubu funkcjonują trzy sekcje sportowej: brydż sportowy, ciężary oraz piłka nożna. Klub rozpoczął swoją działalność w 1947 roku, jego podopiecznymi są zarówno dzieci, młodzież jak i seniorzy.

Polski Związek Hodowców Gołębi Pocztowych – związek ten zrzesza pasjonatów gołębi pocztowych, którzy to mogą wymieniać się doświadczeniami związanymi z hodowlą, bądź też zawodami sportowymi.

Związek Harcerstwa Polskiego Przy Szkole Podstawowej w Mroczy – związek ten realizuje zadania wynikające ze statutu ZHP. Do zadań tych należy: organizowanie apeli okolicznościowych, udział w uroczystościach narodowych, opieka nad miejscami pamięci narodowej, tworzenie warunków wszechstronnego, intelektualnego, społecznego, duchownego, emocjonalnego i fizycznego rozwoju młodych ludzi, upowszechnianie

i umacnianie przywiązania do wartości wolności, prawdy, sprawiedliwości, demokracji, samorządności, równouprawnienia, tolerancji i przyjaźni.

Stworzenie IZYDA – inicjowanie, wspieranie i pomoc w przedsięwzięciach edukacyjno-kulturalnych dzieci i młodzieży, a także pozafinansowe wspieranie dzieci i młodzieży oraz rodzin w trudnej sytuacji życiowej, integracja środowiska lokalnego, inicjowanie działań kulturalnych w środowisku lokalnym, organizowanie działań mających na celu pomoc dla rodzin niewydolnych opiekuńczo-wychowawczo.

Harcerska Stanica Wodna w Rościminie - Na obrzeżach województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie nakielskim w gminie Mroczka leży uroczą miejscowość Rościmin. Właśnie tam kujawsko-pomorscy harcerze postanowili wybudować Stację Wodną – pierwszy od ponad 40 lat obiekt budowany przez nas od podstaw! Środki pozyskane z Europejskiego Funduszu Rybackiego, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz powiatu nakielskiego w połączeniu z naszym wkładem własnym – łącznie ponad 1.100.000 zł – pozwoliły nam na zakończenie I etapu budowy Harcerskiej Stacji Wodnej. 23 lipca o godz. 17 odbyło się uroczyste otwarcie, po którym licznie zgromadzeni goście obejrzeli bosmankę, salę konferencyjno-szkoleniową, hangar na sprzęt ze sprzętem w środku (m.in. kajaki, ponton, łódzie typu Optimist), zaplecze gospodarczo-sanitarne. Przepiękne widoki na ziemię nakielską podziwiano z tarasu widokowego.

Źródło: www.kp.zhp.pl

Centrum Turystyki Rowerowej w Krukówku, przy nim Miasteczko Komunikacyjne - dzięki wsparciu środków unijnych w kwocie 439 673,00 zł pochodzących z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 powstał budynek parterowy z poddaszem nieużytkowym wentylowanym, który stanowi część założenia Centrum turystyki rowerowej. Obiekt centrum posiada m.in. salę główną o powierzchni ponad 80 m², pokój instruktorów, magazyn rowerów, kuchnię oraz kotłownię z piecem olejowym. Uzupełnieniem kompleksu jest miasteczko ruchu drogowego oraz teren przyległy do obiektu wraz z utwardzoną kostką betonową nawierzchnią, 3 wiatami drewnianymi, miejscami wypoczynku oraz placem zabaw, który został przeniesiony z terenu „starej” świetlicy wiejskiej.

Poza wyżej wymienionymi na terenie Gminy Mroczka budowana jest hala widowiskowo-sportowa wraz z zapleczem i niezbędną infrastrukturą. Projekt ten obejmuje wyburzenie istniejącej sali gimnastycznej wraz z częścią łącznika i wybudowanie nowej, większej hali widowiskowo-sportowej, komunikacyjnie połączonej łącznikiem z istniejącym budynkiem szkoły. Obiekt składać się będzie z parteru, którego powierzchnia użytkowa to 2 128, 30 m² oraz piętra o powierzchni użytkowej 617,70 m². Na parterze budynku będą znajdowały się pomieszczenia funkcjonalne Sali, tj. sala główna wielofunkcyjna, sala podnoszenia ciężarów, pomieszczenie nauczycieli, szatnie, pokój medyczny, magazyn oraz dodatkowe sale do

ćwiczeń korekcyjnych. Ponadto sala posiadać będzie antresole z widownią na 211 miejsc. Na piętrze usytuowana zostanie mała sala fitness i sala narad z aneksem kuchennym. W 2016 roku w nowej hali przewiduję się zorganizowanie Mistrzostw Polski Seniorów w podnoszeniu ciężarów.

Źródło: mrocz.pl

3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego

MGOPS

Placówką realizującą zadania pomocy społecznej na terenie Gminy Mrocz jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który jest jednostką organizacyjną Gminy Mrocz. Obecnie w ośrodku zatrudnionych jest 23 pracowników. Strukturę organizacyjną ośrodka tworzą:

- Dyrektor;
- Główna księgowa;
- Inspektorzy (dodatków mieszkaniowych, świadczeń rodzinnych, płac i kadr);
- Referenci (świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, pomocy materialnej dla uczniów);
- Pomoc administracyjna;
- Sekretarka;
- Starszy pracownik socjalny;
- Pracownik socjalny;
- Młodszy asystent rodziny;
- Opiekun w środowisku;
- Młodszy opiekun w środowisku;
- Robotnik gospodarczy.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej Ośrodek realizuje następujące zadania:

1. zadania własne Gminy o charakterze obowiązkowym:

- a) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- b) sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej,
- c) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- d) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,

- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- g) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w narodowym funduszu zdrowia,
- h) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego
- i) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- j) praca socjalna,
- k) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania,
- l) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- m) dożywianie dzieci,
- n) sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- o) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- p) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- q) sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej województwu,
- r) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- s) przyznawanie i sporządzanie zasiłków stałych,
- t) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia.

2. Zadania własne gminy

- a. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych i celowych;
- b. Przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- c. Prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i w ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- d. Opracowanie i realizacja projektów socjalnych;

- e. Podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- f. Współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacji i Integracji, o których mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. zadania zlecone z zakresu administracji rządowej

- a) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłóską żywiólową lub ekologiczną,
- c) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, oraz zapewnienie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- g) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Świadczenia z pomocy społecznej obejmują:

1. świadczenia pieniężne:

- a) zasiłek stały,
- b) zasiłek okresowy,
- c) zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- d) zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- e) pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- f) świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy , ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością o której mowa a art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. C lub d z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;

- g) wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd,

2. świadczenia niepieniężne:

- a) praca socjalna,
- b) bilet kredytowy,
- c) składki na ubezpieczenie społeczne,
- d) składki na ubezpieczenia zdrowotne,
- e) pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- f) sprawianie pogrzebu,
- g) poradnictwo specjalistyczne,
- h) interwencja kryzysowa,
- i) schronienie,
- j) posiłek,
- k) niezbędne ubranie,
- l) usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy.
- m) specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- n) pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- o) mieszkania chronione,
- p) opieka i wychowanie w rodzinie zastępczej i w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Jedną z form pomocy dla osób z Gminy Mroča jest **fundusz alimentacyjny**, który utworzono na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2015r. poz. 859 ze zm.). Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych z funduszu alimentacyjnego, zasady i tryb postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń oraz reguluje działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych. Fundusz przeznaczony jest do zabezpieczania wypłacania alimentów, których płatnicy okazali się niewypłacalni lub uchylają się od ich płacenia. Świadczenia przysługują osobie uprawnionej do ukończenia przez nią 18 roku życia albo w przypadku, gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, a także w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – wówczas świadczenie przyznawane jest bezterminowo. Drugim warunkiem otrzymania pomocy jest uzyskanie dochodu w przeliczeniu na jednego członka w rodzinie, nieprzekraczającego kwoty 725,00 zł.

Innym rodzajem pomocy materialnej dla rodzin z terenu Gminy Mrocza są **świadczenia rodzinne** obejmujące zasiłek rodzinny oraz dodatek do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka, które mają na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Zasiłek rodzinny przysługuje jeżeli:

- dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 674,00 zł od 01.11.2015,
- w przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje jeżeli dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 764,00 zł od 01.11.2015.

Wypłata świadczeń rodzinnych na dzieci uczące się w szkołach ponadgimnazjalnych uzależniona jest od doręczenia zaświadczenia szkolnego lub oświadczenia potwierdzającego fakt kontynuowania nauki w roku szkolnym 2015/2016, co powoduje konieczność dopełnienia przez wnioskodawcę warunku określonego w otrzymanej decyzji. W przypadku wystąpienia zmian w liczbie członków rodziny, uzyskania dochodu lub innych zmian mających wpływ na prawo do świadczeń rodzinnych wnioskodawca jest zobowiązany do niezwłocznego powiadomienia o tym organu wypłacającego świadczenia rodzinne.

Świadczenia rodzinne wypłacane są m.in. na podstawie następujących dokumentów:

- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz. U. 2015, poz. 114 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 stycznia 2013 roku w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dziennik Ustaw z dnia 3 stycznia 2013 pozycja 3);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2015 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna (Dz.U. 2015 poz. 1238);
- Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2014, poz. 567) – zasiłek dla opiekunów.

Jednym z rodzajów pomocy materialnej dla rodzin z terenu Gminy Mrocza są **dodatki mieszkaniowe**, których zasady przyznawania zostały określone w ustawie z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy przysługuje:

- najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych;

-
- osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego;
 - osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własności i właścicielom lokali mieszkalnych;
 - innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem;
 - osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zmienny albo socjalny.

Oczywiście, poza wyżej wymienionymi, należy jeszcze spełnić aspekt finansowy, mianowicie: dodatek mieszkaniowy przysługują osobom, jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy, poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym, obowiązującej w dniu złożenia wniosku.

Poza dodatkiem mieszkaniowym mieszkańcy mogą za pośrednictwem Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mroczy ubiegać się o **dodatek energetyczny**. Wysokość dodatku uzależniona jest od zużycia energii elektrycznej oraz średniej ceny energii elektrycznej. Maksymalna wartość przyznanego dodatku wynosi 30% iloczynu dwóch powyższych zmiennych. Wynika to bezpośrednio z ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku o Prawie Energetycznym (Dz.U.1997 Nr 54 poz. 348). O dodatek ten ubiegać się mogą, w myśl ustawy odbiorcy wrażliwi energii elektrycznej. Czyli osoby którym przyznano dodatek mieszkaniowy, która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

Uczniowi przysługuje prawo do pomocy materialnej ze środków przeznaczonych na ten cel w budżecie państwa lub budżecie właściwej jednostki samorządu terytorialnego. Pomoc materialna jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwienia pokonywania barier, dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a także wspierania edukacji uczniów zdolnych. Pomoc materialna ma charakter socjalny albo motywacyjny. Świadczeniami pomocy materialnej o charakterze socjalnym realizowanymi przez MGOPS w Mroczy są :

- stypendium szkolne – stypendium może otrzymać uczeń zamieszkały na terenie Gminy Mroczy znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności, gdy w rodzinie tej występuje:

bezrobocie, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania;

- stypendium szkolne może być udzielane w formie:
 - całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkołach w ramach planu nauczania, a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą;
 - całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów związanych z zakupem w szczególności: podręczników, słowników i literatury fachowej (specjalistycznej), programów edukacyjnych, materiałów, przyborów i sprzętu;
 - całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania w zakresie: dojazdu do szkoły, zakwaterowania, wyżywienia w stołówce szkolnej lub studenckiej, opłat stałych uiszczanych na rzecz szkół (czesne);
 - świadczenia pieniężnego, jeżeli nie ma możliwości lub celu zastosowania powyższych form.
- komu przysługuje: miesięczna wysokość dochodu na osobę w rodzinie ucznia uprawnionego do ubiegania się o stypendium szkolne, o charakterze socjalnym nie może przekroczyć kwoty kryterium dochodowego, określonego w ustawie o pomocy społecznej. O przyznanie stypendium może ubiegać się:
 - uczeń szkoły publicznej lub niepublicznej (szkoły podstawowej, gimnazjalnej, szkoły ponadgimnazjalnej);
 - słuchacz publicznego lub niepublicznego kolegium nauczycielskiego;
 - słuchacz nauczycielskiego kolegium języków obcych;
 - słuchacz kolegium pracowników służb społecznych do czasu ukończenia kształcenia, nie dłużej niż do ukończenia 24 roku życia;
 - wychowanek publicznego lub niepublicznego ośrodka uniemożliwiającego dzieciom i młodzieży upośledzonej umysłowo realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki;

- Wniosek o przyznanie zasiłku stypendium szkolnego wraz z załącznikami mogą złożyć:
 - Rodzic/opiekun prawny ucznia;
 - Pełnoletni uczeń;
 - Dyrektor szkoły.
- zasiłek szkolny – jest formą doraźnej, bezzwrotnej pomocy dla ucznia. Zasiłek szkolny może być udzielony w formie:
 - świadczenia pieniężnego na pokrycie kosztów związanych z procesem edukacyjnym;
 - pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym.
- Komu przysługuje – zasiłek przysługuje uczniowi znajdującemu się w przejściowo trudnej sytuacji materialnej z powodu: zdarzenia losowego, śmierci osoby najbliższej, klęski żywiołowej, kradzieży, długotrwałej przewlekłej choroby lub innych szczególnych okoliczności.

Źródło: Ustawa z dnia 16 grudnia 2004 roku po zmianie ustawy o systemie oświaty oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych MGOPS w Mroczy

Szczegółowy wykaz świadczeń społecznych przyznanych w 2014 roku przez MGOPS w Mroczy w ramach zadań własnych Gminy przedstawia tabela 13.

**Tabela 13. Świadczenia społeczne w ramach zadań własnych Gminy Mrocza
(stan na dzień 31.12.2014 r.)**

Formy pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki stałe ogółem, w tym:	65	624	254 507	65	113
- przyznany dla osoby samotnie gospodarującej	43	412	186 537	43	43
- pozostającej w rodzinie	24	212	67 970	24	73
Zasiłki okresowe ogółem	445	2 813	1 029 997	395	1 243
- w tym środki własne	0	0	0	0	0
Dotacja	445	2 813	1 029 997	395	1 243
Przyznane z powodu bezrobocia	384	2 592	974 199	370	1 175

Formy pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Przyznane z powodu niepełnosprawności	16	57	11 507	16	46
Posiłek	297	34 738	157 540	125	466
- w tym dla dzieci	197	21 552	95 842	90	416
Usługi opiekuńcze ogółem	7	4 652	37 791	7	7
Sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0
- w tym osobom bezdomnym	0	0	0	0	0
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	371	x	252 900	365	1 184
Praca socjalna	x	x	x	486	1 439
Udzielenie schronienia	5	834	17 347	5	5
Zapewnienie posiłku	297	34 738	157 540	125	466
Zapewnienie niezbędnego ubrania	0	0	0	0	
Skierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca Gminy w tym domu	6	65	135 791	6	6
Razem	1 196	43 726	1 885 873	968	3 024

Źródło: Dane MGOPS w Mroczy

W tabeli 14 przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej w Gminie Mrocza udzielonej przez MGOPS. Najliczniejszą grupą, której MGOPS udziela pomocy finansowej są osoby z problemem bezrobocia, w 2014 roku pomocą objęto 386 rodzin. Kolejną znaczącą grupą beneficjentów były osoby borykające się problemem ubóstwa. Pozostałe znaczące liczby podopiecznych, korzystały z pomocy MGOPS w związku z problemem niepełnosprawności oraz potrzeb ochrony macierzyństwa lub wielodzietności. Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej mogą korzystać zarówno z pomocy finansowej, jak i rzeczowej.

Tabela 14. Liczba objętych pomocą społeczną MGOPS w Mroczy

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin						Liczba osób w tych rodzinach					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ubóstwo	71	92	102	124	189	185	295	374	386	458	618	553
Sieroctwo	1	1	1	0	0	0	3	3	3	0	0	0
Bezdomność	5	5	8	13	15	13	5	5	8	21	18	14
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	79	76	73	72	79	93	443	439	437	415	439	470
Bezrobocie	288	301	299	343	415	386	1 117	1 158	1 100	1 163	1 335	1 225
Niepełnosprawność	127	121	117	109	121	117	425	409	382	333	355	306
Długotrwała lub ciężka choroba	85	73	72	60	70	67	277	244	212	159	181	157
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	110	112	94	104	106	84	524	525	439	459	434	355
- rodziny niepełne	61	64	61	70	75	55	228	236	225	247	242	187
- rodziny wielodzietne	48	47	36	34	32	25	311	307	240	222	199	153
Alkoholizm	14	16	24	35	40	30	37	45	64	76	81	64
Narkomania	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	1	1
Trudności w przystosowaniu się do	9	7	6	11	9	10	17	15	7	24	20	12

życia po zwolnieniu z zakładu karnego												
Przemoc w rodzinie	0	2	3	3	2	1	0	7	13	12	7	4
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	9	0	0	0	0	0	17	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	2	1	1	9	8	7	11	5	2	29	21	19
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kłeska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane MGOPS w Mroczy

POZOSTAŁE PODMIOTY

Na terenie Gminy Mrocza działa **Ośrodek Wsparcia dla Osób Bezdomnych** przy MGOPS. Celowość tego ośrodka wynika wprost z ustawy o pomocy społecznej. Działalność polega głównie na udzielaniu możliwości noclegu osobom bezdomnych lub w innych uzasadnionych przypadkach losowych. Dodatkowym aspektem działalności placówki jest umożliwienie wykonania zabiegów sanitarnych i utrzymanie higieny osobistej.

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Kujawsko-Pomorski Oddział Regionalny Warsztat Terapii Zajęciowej w Mroczy. Warsztat Terapii Zajęciowej (WTZ) istnieje, aby zwalczać marginalizację potrzeb i osób niepełnosprawnych. WTZ zapewnia możliwość skorzystania z rehabilitacji zawodowej oraz społecznej. Zajęcia odbywają się w sześciu pracowniach: pracowni rękodzielniczo-plastycznej, pracowni kroju i szycia, pracowni muzyczno-teatralnej, pracowni stolarsko-ogrodniczej, pracowni kulinarnej i gospodarstwa domowego oraz pracowni multimedialnej.

Na terenie Gminy Mrocza działa również szereg placówek pomocy działających przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. Sieć tych jednostek tworzą:

- **Punkt Wydawania Posiłków**, w którym to podopieczni MGOPS w dni pracujące mogą zaopatrzyć się w ciepły posiłek;
- **Punkt Konsultacyjno-Interwencyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**, do głównych zadań tej placówki należy edukacja, promocja, profilaktyka, diagnostyka oraz udzielanie informacji w zakresie przemocy. Każdy mieszkaniec Gminy Mrocza ma możliwość bezpłatnego skorzystania z pomocy punktu, w którym dyżurują kuratorzy zawodowi;
- **Punkt Konsultacyjny ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, beneficjentami punktu są osoby uzależnione ich rodziny oraz ofiar i sprawcy przemocy. Jednostka ta ma głównie za zadanie udzielanie pomocy, diagnozowanie problemów, motywowanie do podjęcia terapii oraz inicjowanie interwencji w przemoc domową;
- **Poradnictwo Specjalistyczne**, jego zadaniem jest zapewnienie dostępu mieszkańców Gminy Mroczy do porad prawnych, psychologicznych, rodzinnych oraz wsparcie w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych bez względu na dochód;
- Na terenie Gminy działają również **zespoły** oraz **komisje**, które zajmują się problemami społecznymi związanymi z uzależnieniami oraz przemocą w rodzinie; Należy wyszczególnić **Gminny Zespół Interdyscyplinarny** oraz **Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**.

- **Spółdzielnia Socjalna „Wspólna”**, placówka działająca od 2011 roku, oferuje głównie usługi porządkowania terenów zielonych oraz sprzątające, ponadto usługi opiekuńcze osób starszych, niepełnosprawnych, dzieci;
- **Klub Pacjenta „Przystań Nadziei”**, jego celem jest wsparcie osób cierpiących na choroby psychiczne – schizofrenię. Pomoc obejmuje konsultacje indywidualne, terapię zajęciową, grupy wsparcia, spotkania integracyjne, wyjścia rekreacyjno-kulturalne.

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Mrocza

3.2.1. Rodzina

Rodzina jest społecznością powołaną do wzbudzania i rozwoju życia jednostkowego, a jednocześnie jest podstawą życia społecznego, ponieważ dostarcza społeczeństwu nowych członków i najpełniej kształtuje człowieka. Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone jest opieką i ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie, w systemie cenionych wartości, na pierwszy plan wysuwane jest szczęście i dobro dziecka, które daje równocześnie szczęście rodzicielskie i małżeńskie. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych.

Problemy występujące w takiej rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Czynniki odnoszące się do właściwości osobowościowych członków rodzin, jak alkoholizm, narkomania, przemoc, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych stanowią główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy problem długotrwałego bezrobocia, czy ubóstwa. Są one najczęściej przyczyną niedostosowania społecznego dzieci. Dokonujące się zmiany, postęp, szybsze tempo życia, niosące za sobą wiele pozytywnych skutków, często pogłębiają wiele negatywnych zjawisk, takich jak: bezrobocie, uzależnienia, przestępczość, które są niejednokrotnie przyczynami rozpadu rodziny.

W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi, moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje

i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Stosowane rozwiązania powinny opierać się na współpracy różnych podmiotów wsparcia społecznego po to, by udzielona pomoc była kompleksowa i dawała jak największe prawdopodobieństwo rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych. W tych działaniach należy uwzględnić nie tylko wsparcie finansowe, ale również pomoc psychologów, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych czy policji, którzy pomogą walczyć z trudnościami i rozwijać umiejętności opiekuńczo-wychowawcze rodzin. Ważna jest również integracja rodzin, zapewnienie im możliwości wspólnego spędzania czasu i budowania więzi rodzinnych.

3.2.2. Bezrobocie

Mieszkańcy Gminy Mrocza znajdują zatrudnienie w podmiotach gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy, w pobliskich miejscowościach oraz miastach (głównie Bydgoszczy). Oferowana na rynku pracy liczba miejsc jest niewystarczająca w stosunku do liczby osób potrzebujących pracy.

Na terenie Gminy występuje znaczne bezrobocie strukturalne. Kierunki kształcenia w placówkach ponadgimnazjalnych są nieadekwatne do aktualnych potrzeb rynku pracy – brak przygotowania osób w zawodach technicznych, co powoduje w kolejnych latach trudności w znalezieniu pracy.

Duże znaczenie ma również niechęć części osób bezrobotnych do podjęcia pracy oraz niedopasowanie wykształcenia części osób do potrzeb rynku pracy, np. duża liczba osób z wykształceniem wyższym humanistycznym (pedagogika, filozofia, historia) przy znikomym zapotrzebowaniu rynku.

Dane pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle nad Notecią dotyczą bezrobocia wśród mieszkańców Gminy Mrocza w latach 2009-2014 i zostały zaprezentowane w poniższej tabeli. W 2014 roku 763 mieszkańców Gminy posiadało status osoby bezrobotnej, wielkość ta stanowiła 12,8% mieszkańców w wieku produkcyjnym. Należy również nadmienić, że w ostatnich latach (2012-2014) liczba osób bezrobotnych maleje.

Tabela 15. Charakterystyka osób bezrobotnych na terenie Gminy Mrocza

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba osób bezrobotnych OGÓŁEM:	787	860	838	921	869	763
w tym:						
- kobiet	436	479	490	496	454	395
- mężczyzn	351	381	348	425	415	368
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	182	201	158	179	136	115
Liczba bezrobotnych absolwentów	41	51	57	46	42	33
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	38	40	41	34	39	31
Liczba osób bezrobotnych wg wieku:						
18-25 lat	196	214	216	235	191	148
25-34 lata	226	248	235	265	226	203
35-44 lata	159	167	166	170	182	161
45-54 lata	149	166	142	154	164	136
55-59 lat	55	54	68	75	84	87
60-64 lat	2	11	11	22	22	28
Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy:						
bezrobotni do 1 miesiąca	99	93	93	99	96	82
bezrobotni od 1 do 12 miesięcy	514	527	450	501	451	381
bezrobotni od 12 do 24 miesięcy	94	163	179	181	159	131
bezrobotni powyżej 24 miesięcy	80	77	116	140	163	169
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia:						

Wykształcenie wyższe	19	31	32	37	30	15
Wykształcenie policealne i średnie zawodowe	115	141	134	136	113	106
Wykształcenie ogólnokształcące	55	50	44	59	59	47
Wykształcenie zawodowe	263	278	284	313	282	249
Wykształcenie gimnazjalne i niższe	335	360	344	376	385	346

Źródło: Dane PUP w Nakle nad Notecią

Analizując strukturę bezrobocia, należy zauważyć, że w latach 2009-2014:

- liczba osób bezrobotnych spadła o 3,05%,
- zwiększyła się liczba bezrobotnych mężczyzn o 4,84%;
- wzrost bezrobocia w grupie osób powyżej 55 rok życia (101,75% w stosunku do roku 2009), może to być wywołane dyskryminacją wiekową;
- Wzrost odsetka osób bezrobotnych w dłuższym okresie. Wzrost liczby osób bezrobotnych powyżej 1 roku, w roku 2014 odnotowano przyrost takich osób równy 72,41%.

Osoby bezrobotne są największą pod względem liczebności grupą beneficjentów pomocy społecznej w Mroczu. W ramach działań wspomagających dla osób bezrobotnych, MGOPS realizuje projekty ze środków unijnych, współpracuje z PUP i organizacjami społecznymi o zbieżnym profilu działania.

3.2.3. Niepełnosprawność

Niepełnosprawność jest jednym z ważniejszych problemów współczesnego świata, który wiąże się z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, psychicznych bądź umysłowych. Z niepełnosprawnością fizyczną często wiąże się tzw. niepełnosprawność społeczna, czyli niezdolność do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.

Osoby niepełnosprawne spotykają się, na co dzień z wieloma barierami, takimi jak bezrobocie, bariery architektoniczne i komunikacyjne, utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji oraz izolacją społeczną.

Na terenie Gminy Mrocza istnieją budynki użyteczności publicznej dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, jednak nadal potrzebne są działania i inwestycje mające na celu zniesienie barier architektonicznych. Istotnym ograniczeniem jest niedostosowanie obiektów handlowych i usługowych oraz brak sygnalizacji świetlnej dostosowanej do potrzeb osób niewidomych.

Jak wynika z danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nakle nad Notecią, liczba osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Mrocza wzrosła o 4,32% w analizowanym okresie, ostatnich sześciu lat. Najczęstszą formą niepełnosprawności na terenie Gminy Mrocza są choroby układu oddechowego i krążenia.

Tabela 16. Osoby niepełnosprawne na terenie Gminy Mrocza w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba osób niepełnosprawnych, w tym:	Brak danych	Brak danych	213	213	234	222
- kobiety	Brak danych	Brak danych	98	122	122	104
- mężczyźni	Brak danych	Brak danych	115	91	112	118
1) 01-U – upośledzenie umysłowe;	54	48	6	1	4	0
2) 02-P – choroby psychiczne;	54	54	6	4	4	2
3) 03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;	43	39	4	5	5	4
4) 04-O – choroby narządu wzroku;	38	41	7	10	6	6
5) 05-R – upośledzenie narządu ruchu;	71	63	8	8	8	8
6) 06-E – epilepsja;	23	13	0	1	2	1
7) 07-S – choroby układu oddechowego i krążenia;	250	275	24	14	13	7
8) 08-T – choroby układu pokarmowego;	19	13	0	0	2	0
9) 09-M – choroby układu moczowo-płciowego;	20	24	0	4	5	7
10) 10-N – choroby neurologiczne;	61	54	5	6	5	7
11) 11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;	91	118	15	17	23	16
12) 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe np. autyzm (stopnie lekki, umiarkowany i znaczny).	0	3	0	0	4	3

Źródło: Powiatowy Zespół ds. orzekania o Niepełnosprawności w Nakle nad Notecią

Zgodnie z danymi MGOPS w Mroczy, niepełnosprawni tworzą trzecią pod względem liczebności grupę beneficjentów pomocy społecznej. W latach 2009 – 2014 liczba rodzin objętych pomocą MGOPS z powodu niepełnosprawności spadła i w 2014 roku wyniosła 117 (liczba osób w rodzinach – 306).

Tabela 17. Liczba osób objętych pomocą MGOPS w Mroczy z powodu niepełnosprawności

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin	127	121	117	109	121	117
Liczba osób w tych rodzinach	425	409	382	333	355	306

Źródło: Dane MGOPS w Mroczy

3.2.4. Uzależnienia

ALKOHOLIZM

Alkoholizm jest zaburzeniem polegającym na utracie kontroli nad ilością spożywanego alkoholu. Nadużywanie alkoholu jest ważnym problemem społecznym, który często prowadzi do wzrostu przestępczości i przemocy w rodzinie, ale także do innych zakłóceń życia rodzinnego. Efektem tego uzależnienia może być także izolacja społeczna, problemy finansowe i problemy z prawem. Problem ten dotyka coraz większą grupę ludzi, również młodzież i dzieci w wieku szkolnym. Przeciwdziałanie temu zjawisku musi opierać się na długofalowych i wielokierunkowych działaniach.

Na terenie Gminy Mrocza realizatorami działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych są następujące jednostki:

GKRPA, Poradnictwo specjalistyczne, Punkt Konsultacyjny ds. Rozwiązywania problemów Alkoholowych, Terapeuta ds. uzależnień przyjmujący w w/w Punkcie, Nakielski Ośrodek Terapii Uzależnień „Kolber”, Punkt Konsultacyjno-Interwencyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych przy MGOPS w Mroczy, Kuratorzy, Policja, Straż Miejska, Mroteckie Stowarzyszenia „Klub Abstynenta”.

Dodatkowo działania w ramach przeciwdziałania uzależnieniu alkoholowemu podejmują MGOPS, szkoły i placówki oświatowe oraz parafie.

Zgodnie z danymi MGOPS w Mroczy zwartymi w poniższej tabeli wynika, że:

- w 2014 roku na Komisję zgłosiły się łącznie 32 osoby;
- w analizowanym okresie czasu wzrosła liczba udzielonych porad prawnych, spadły natomiast liczby związane z osobami korzystającymi z terapii 50,79%;
- wzrosła liczba osób przymusowo skierowanych na leczenie, z 8 w roku 2009 do 18 w roku 2014, może to być dowodem o braku świadomości istnienia problemu alkoholowego oraz jego skutkach dla otoczenia.

Tabela 18. Uzależnienia alkoholowe na terenie Gminy Mrocza

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba udzielonych porad prawnych wszystkich, w tym również z problemem alkoholowym	0	0	109	117	119	119
Liczba udzielonych porad psychologicznych, wszystkich, w tym również z problemem alkoholowym	0	8	0	37	157	157

Liczba osób zgłoszonych na Komisję	42	46	48	49	49	32
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie	42	46	48	49	49	32
Liczba osób, które podjęły leczenie dobrowolnie	3	4	9	5	4	1
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	8	37	25	13	24	18
Liczba osób korzystających z różnych form terapii	890	625	753	870	562	438
Liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach *	Dzieci z 3 szkół: 2 Szkoły Podstawowe i 1 Gimnazjum					
Liczba dzieci korzystających z różnych form wypoczynku	0	0	0	0	10	14

Źródło: Dane MGOPS w Mroczu

NARKOMANIA

Terminem narkomania określa się stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale także stosowanie wszelkich środków wywołujących euforię odurzającą. Nawykowe odurzanie się narkotykami staje się zjawiskiem masowym i groźnym dla zdrowia i życia (nadużywanie silnych środków narkotycznych prowadzi do śmierci, samobójstw na skutek przyjmowania różnych substancji) i dla mienia społeczeństwa (rozboje, rabunki, kradzieże popełnione w celu zdobycia pieniędzy na zaspokojenie głodu narkotycznego).

Realizatorami działań z zakresu przeciwdziałania narkomanii na terenie Gminy Mrocza są następujące jednostki:

- **Posterunek Policji**, który prowadzi postępowania dotyczące m.in. narkotyków.
- **Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej** obejmuje pomocą socjalną rodziny, mające m.in. problemy z narkotykami.
- **Inne instytucje i organizacje pozarządowe**, realizujące zadania z zakresu udzielania pomocy i działań prewencyjnych, m.in. z zakresu przeciwdziałania narkomanii.
- **Szkoły i placówki oświatowo-wychowawcze** - w oparciu o środki z budżetu Gminy, w szkołach podstawowych i w gimnazjach, realizowane są programy profilaktyczno-wychowawcze z zakresu przeciwdziałania narkomanii.

Każda szkoła realizuje ponadto szkolny program profilaktyczno-wychowawczy, zawierający m.in. działania informacyjno-edukacyjne z zakresu profilaktyki uzależnień. Organizowane są imprezy, łączące występy artystyczne i koncerty z działaniami edukacyjno-informacyjnymi o tematyce profilaktyki uzależnień od środków psychoaktywnych.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2009 – 2014, Ośrodek obejmował swoją opieką tylko jedną osobę, należy zatem przypuszczać, że problem związany z uzależnieniami jest problemem małej skali.

INNE UZALEŻNIENIA

Wśród uzależnień możemy wyróżnić także:

- **uzależnienie od dopalaczy**, które młodzież może zakupić przez Internet. Dopálacze mają działanie psychoaktywne, wywołują w organizmie określone stany – odurzenia, pobudzenia, euforii, halucynacje. Negatywne skutki stosowania dopalaczy obejmują: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, zawał serca, udar mózgu, stany agresji, które mogą zakończyć się próbą samobójstwa lub zabójstwa, śpiączką, niewydolnością nerek, wątroby.
- **uzależnienie od komputera i gier komputerowych**, które najczęściej dotyczy dzieci i młodzieży, powoduje, że osoby uzależnione często nie potrafią odróżnić rzeczywistości od fikcji. Do negatywnych skutków zaliczamy również: stopniowy zanik więzi rodzinnych, utrudniony rozwój intelektualny, osłabioną siłę woli, osobowość i wrażliwość moralną oraz zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych.
- **uzależnienie od hazardu**, polega na częstym, powtarzającym się uprawianiu hazardu, który zaczyna kontrolować życie chorego i prowadzi do zaniedbania jego społecznych, zawodowych i rodzinnych zobowiązań. W miarę postępowania choroby zwiększa się izolacja społeczna. Pojawia się poczucie winy i wstydu, a chory zaczyna ukrywać swoje uzależnienie. Gracz czuje konieczność natychmiastowego zaspokajania własnych potrzeb, co może prowadzić do aktów przemocy i przestępstw dokonywanych w celu zdobycia środków do gry.

Aktualnie system pomocy osobom uzależnionym na terenie Gminy Mrocza oparty jest na działaniach MGOPS, punktu Konsultacyjnego ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Nakielskiego Ośrodka Terapii Uzależnień „Koliber” oraz Mroteckiego Stowarzyszenia „Klubu Abstynenta.

3.2.5. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się na podstawie tzw. kryterium dochodowego. Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do pomocy osobom i rodzinom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Wśród powodów ubóstwa wyróżniamy między innymi bezrobocie, uzależnienia i niechęć do podejmowania stałej pracy.

Ośrodek Pomocy Społecznej zobowiązany jest udzielić wsparcia osobom żyjącym na poziomie minimum socjalnego.

Na terenie Gminy Mrocza w latach 2009-2013 odnotowywano systematyczne wzrosty liczby osób korzystających z pomocy MGOPS z powodu ubóstwa. W roku 2014 odnotowano znikomy spadek liczby tych osób. Na przestrzeni ostatnich sześciu lat odnotowany przyrost beneficjentów MGOPS z powodu ubóstwa wynosi 160,57%. Należy jednak nadmienić, że w roku 2012 podniesiono kryterium dochodowe dla osób korzystających z pomocy społecznej, w związku z tym, wzrosła liczba osób kwalifikująca się do pobierania pomocy w tym zakresie.

Wyszczególnienia w niniejszym rozdziale dotyczącym zjawiska ubóstwa, wymaga problem, z którym boryka się coraz większa liczba rodzin w kraju. Zjawisko pętli kredytowej, występuje wtedy, gdy kredytobiorca, aby dokonać spłaty jednego długu zaciąga kolejny, zadłużając się coraz bardziej. W skrajnych przypadkach, dochodzi do interwencji komorniczej. Rodziny, które wpadły w pętlę kredytową, często nie są w stanie poradzić sobie z problemem zadłużania. Ze względu na fakt, że obciążenia kredytowe itp. dłużników nie są odejmowane od dochodu, skutkuje to faktem nie zakwalifikowania się tych osób do pomocy finansowej z pomocy społecznej, mimo tego, że żyją w biedzie. Otrzymują natomiast wsparcie prawne, poradnictwo pracownika socjalnego, psychologa, terapeutów.

Tabela 19. Liczba osób objętych pomocą MGOPS w Mroczy, które spełniły kryterium do uzyskania pomocy

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin	71	92	102	124	189	185
Liczba osób w tych rodzinach	295	374	386	458	618	553

Źródło: Dane MGOPS w Mroczy

3.2.6. Bezdomność

Za osobę bezdomną uważa się osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mroczy wynika, że liczba osób bezdomnych na terenie Gminy fluktuuje. W roku 2014 na

terenie Gminy Mrocza przebywało 5 osób bezdomnych, w tym jedna osoba niepełnosprawna.

Tabela 20. Liczba osób bezdomnych na terenie Gminy Mrocza w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba osób bezdomnych, w tym:	4	5	6	8	7	5
- kobiety	0	0	0	1	0	0
- mężczyźni	4	5	6	7	7	5
- niepełnosprawni	1	1	1	1	2	1

Źródło: MGOPS w Mroczu

3.2.7. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można najogólniej określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub zaniechanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody, konflikty rodzinne, destrukcja podstawowych funkcji rodziny. Zjawiskami, które często towarzyszą przemocy w rodzinie są uzależnienia. Ofiarami przemocy są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze, niepełnosprawne rzadziej mężczyźni. Wśród form przemocy, oprócz przemocy fizycznej (która polega na różnej gamie form zachowania o różnym stopniu nasilenia np. wymierzaniu policzków, biciu, kopaniu itp.), mamy do czynienia np. z przemocą:

- seksualną - zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych (gwałt, zmuszanie do oglądania filmów, zdjęć pornograficznych itd.)
- psychiczną – słowne lub niewerbalne groźby użycia przemocy wobec osoby lub tego, co do niej należy, ten rodzaj przemocy przejawia się m.in. w zastraszaniu, poniżaniu, ubliżaniu, szantażowaniu itp.

Źródło: ms.gov.pl

- ekonomiczną - celowe niszczenie czyjejś własności, pozbawianie środków lub stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.

Źródło: <http://www.niebieskalinia.info/>

Przemoc może także przyjąć dwa różne rodzaje:

- przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją słowną i fizyczną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych.
- przemoc chłodna – jest pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina raczej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię fałszywie pojmowanych „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowywania dziecka.

Źródło: ms.gov.pl

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem występującym dużo częściej, niż mówią o tym oficjalne statystyki. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego związane z tym zjawiskiem są nastawione na zwiększenie pomocy ofiarom przemocy. Wpływ na wykrywalność będzie miała między innymi większa świadomość mieszkańców Gminy co do możliwości i sposobów reagowania na przemoc oraz większa wiedza na temat zjawiska, która wpłynie na zmianę stereotypów, ukształtowanie wrażliwości społecznej oraz umiejętność rozpoznawania sytuacji przemocy w rodzinie. Nie bez znaczenia jest dostępność i oferta usług specjalistycznych dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie.

Przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie na terenie Gminy Mrocza zajmują się:

1. Zespół interdyscyplinarny;
2. Punkt Konsultacyjny ds. Rozwiązywania problemów Alkoholowych, poprzez dyżury terapeutów ds. uzależnień;
3. Nakielski Ośrodek Terapii Uzależnień „Koliber”;
4. Punkt Interwencji Kryzysowej;
5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
6. Policja;
7. Kuratorzy;
8. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mroczu;
9. Asystenci rodziny.

Tabela 21. określa skalę problemów przemocy fizycznej na terenie Gminy Mrocza na przestrzeni lat 2009-2014. Widoczne jest rozpowszechnianie się problemu przemocy. Na przestrzeni ostatnich sześciu lat wzrosły wartości w takich kategoriach jak: liczba ofiar przemocy domowej (przyrost o 25), liczba interwencji domowej (przyrost o 23).

Tabela 21. Tabela prezentująca dane dotyczące przemocy w rodzinie dla Gminy Mrocza w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba ofiar przemocy domowej, w tym:	Brak danych	Brak danych	10	28	21	35
- kobiety	Brak danych	Brak danych	6	14	19	26
- mężczyźni	Brak danych	Brak danych	0	6	1	4
- dzieci	Brak danych	Brak danych	4	8	1	5
Liczba sprawców przemocy domowej, w tym:	Brak danych	Brak danych	7	15	20	28
- kobiety	Brak danych	Brak danych	0	2	0	4
- mężczyźni	Brak danych	Brak danych	7	13	20	24
- dzieci	Brak danych	Brak danych	0	0	0	0
Liczba interwencji domowych, w tym:	182	178	136	183	241	205
- dotyczących przemocy w rodzinie	5	13	3	7	6	13
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	31	28	33	15	20	26
Liczba przestępstw, w tym:	64	67	60	89	108	88
- kradzież rzeczy obcej	0	0	21	29	20	33
- kradzież z włamaniem	3	5	3	4	39	14
- rozboje	0	0	1	0	1	2
- bójki i pobicia	5	2	2	1	1	0
- uszczerbek na zdrowiu	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych

Źródło: Komisariat Policji w Mroczy, Zespół interdyscyplinarny przy MGOPS w Mroczy

3.2.8. Osoby starsze

Starość i starzenie się – to pojęcia, które nie zostały jeszcze jednoznacznie zdefiniowane, zarówno przez nauki biologiczne jak i społeczne. Pierwsze z tych pojęć traktowane jest jako zjawisko, faza życiowa, drugie natomiast jest procesem.

Za podstawowe cechy starości uważa się: znaczny spadek zdolności adaptacyjnych człowieka w wymiarze biologicznym, psychospołecznym, postępujące ograniczenie ruchowe i samodzielności życiowej, stopniowe nasilenie się zależności od otoczenia.

Najważniejszymi problemami osób starszych są: samotność, choroba, inwalidztwo, życie w ubóstwie i poczucie nieprzydatności.

Osoby starsze są jedną z głównych grup narażonych na popadanie w pętlę zadłużenia, ze względu na niski poziom emerytur i rent. Istnieje również zagrożenie ze strony przestępców, którzy to wykorzystują zaufanie osób starszych, w celu pozyskania korzyści majątkowych min. seria przestępstw „na wnuczka”.

Wszechobecny „kult młodości” prowadzi do marginalizacji osób starszych, jako zbiorowości i stopniowego eliminowania ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego.

Według danych epidemiologicznych, ok. 95% Polaków starzeje się w sposób niefizjologiczny, wraz z wiekiem pojawia się niedołężność, niedowidzenie, głuchota, otępienie, niesprawność ruchowa.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 r. ż. – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- 75 – 90 r. ż. – wiek starczy (tzw. późna starość);
- 90 r. ż. i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Z danych GUS wynika, że w 2014 roku na terenie Gminy Mrocza mieszkało 1 637 osób starszych, z czego większość – około 54,86% stanowiły kobiety.

Tabela 22. Osoby starsze na terenie Gminy Mrocza w 2014 r.

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
60-64 lata	563	287	276
65-69 lat	414	202	212
70-74 lata	222	95	127
75-79 lat	187	70	117
80-84 lata	153	52	101
Powyżej 85	98	33	65

Razem	1 637	739	898
--------------	--------------	------------	------------

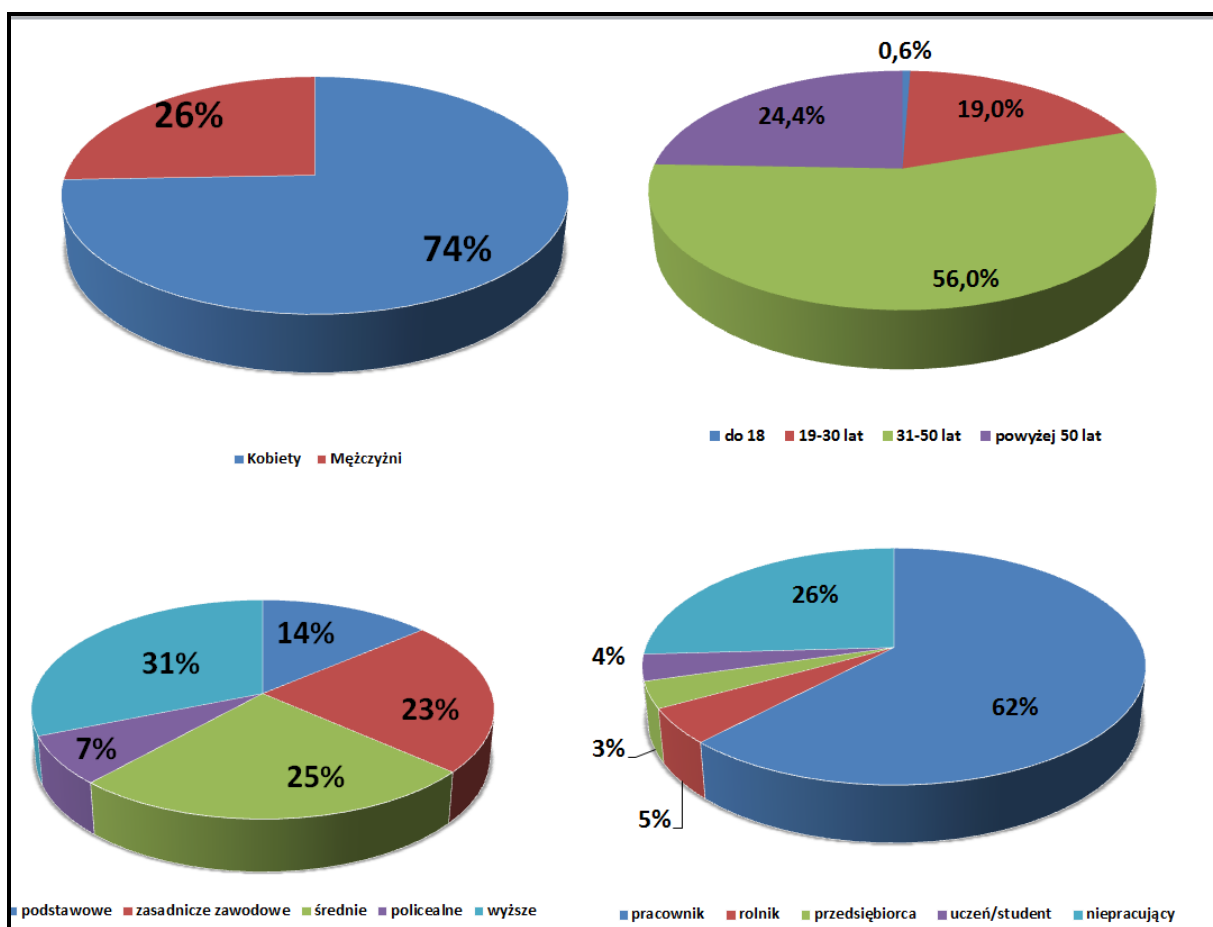
Źródło: Dane GUS

Zmiany społeczne, które zaszły w ostatnich latach: osłabienie więzi rodzinnych i brak zainteresowania rodziny losami osób starszych oraz osłabienie więzi sąsiedzkich – większość ludzi nie zna swoich sąsiadów lub nie utrzymuje z nimi bliższych kontaktów, prowadzą do wykluczenia i wzrostu zjawiska osamotnienia osób starszych. Część seniorów w Gminie Mrocza boryka się z problemem samotności.

3.3. Wyniki badania ankietowego

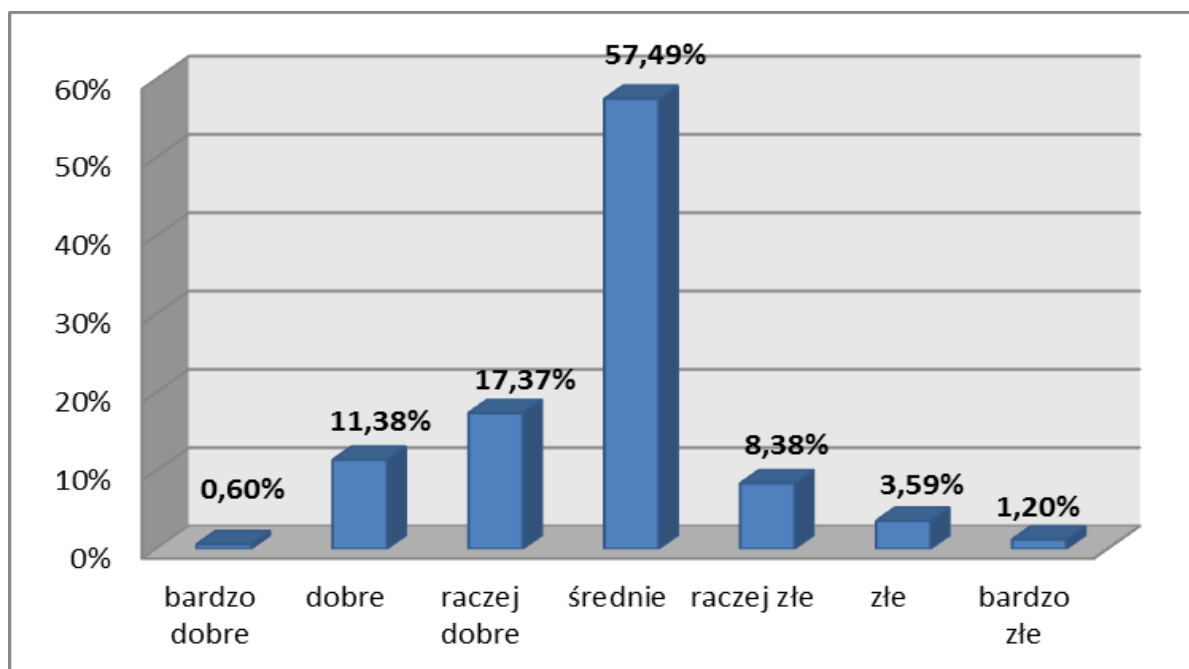
We wrześniu oraz październiku 2015 r. w ramach opracowania dokumentu pn.: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Mrocza na lata 2016-2022, mieszkańcy mieli możliwość wzięcia udziału w ankiecie. Ankieta składała się z 13 pytań dotyczących sfery społecznej, w których poproszono ankietowanych o wyrażenie opinii na temat sytuacji społecznej mieszkańców Gminy. Pytania dotyczyły następujących obszarów: ubóstwa, niepełnosprawności, dostępu do służby zdrowia, osób starszych, uzależnień oraz przemocy domowej.

Pośród osób, które zdecydowały się wziąć udział w ankiecie, większość, bo aż 74% stanowiły kobiety. Większość z ankietowanych ukończyła 30 rok życia i charakteryzowała się wykształceniem oraz posiadała status osoby zatrudnionej.

Wykres 6. Charakterystyka ankietowanych mieszkańców Gminy Mrocza

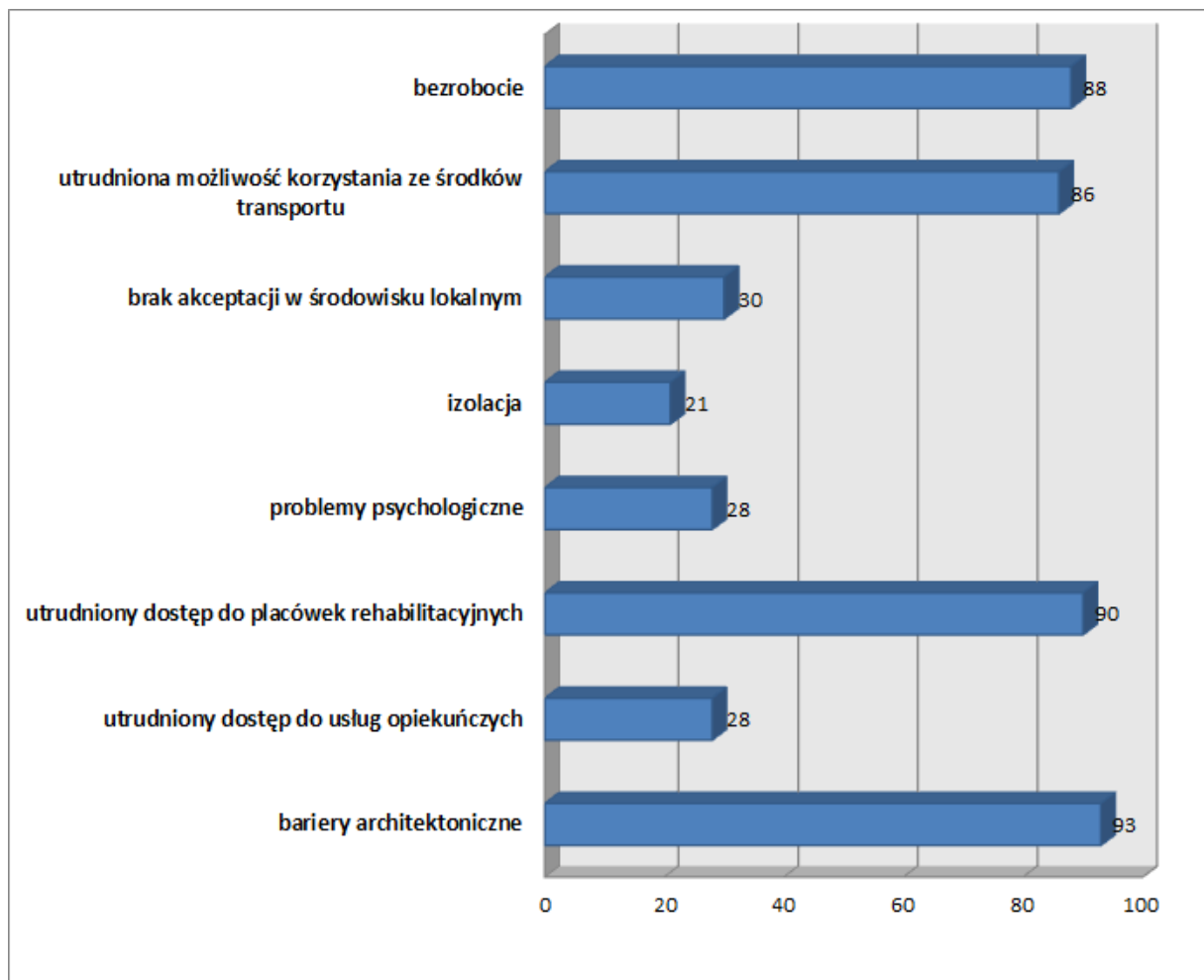
Źródło: Opracowanie własne

Poniżej przedstawiono wykres kształtowania się odpowiedzi na pytanie o warunki życia mieszkańców Gminy. Najwięcej, bo aż 57,49% osób ankietowanych oceniło aktualne warunki życia w Gminie Mrocza, jako średnie, natomiast zaledwie 0,6% ankietowanych jako bardzo dobre. Jest to doskonały punkt wyjścia do wprowadzenia zmian i polepszenia warunków życia mieszkańców.

Wykres 7. Odpowiedzi na pytanie o aktualne warunki życia mieszkańców Gminy Mrocza

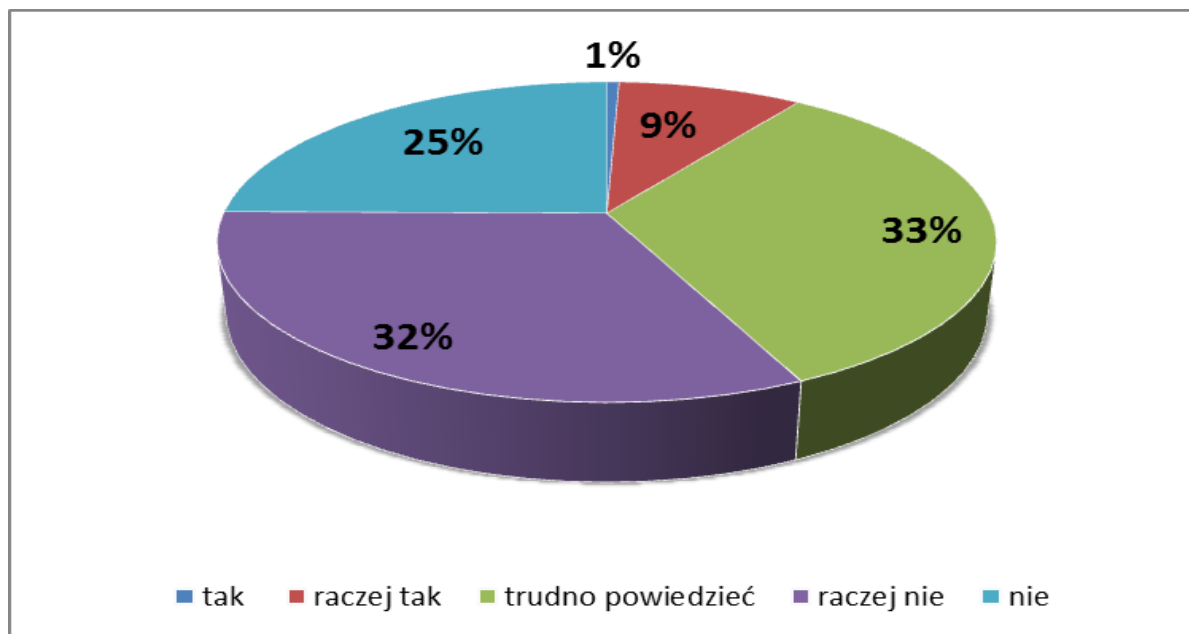
Źródło: Opracowanie własne

W kolejnym pytaniu ankietowani mieli wskazać najczęstsze problemy, z którymi borykają się niepełnosprawni mieszkańcy Gminy Mrocza. Pośród wymienionych problemów, najwięcej ankietowanych (93 osoby), wskazało istnienie barier architektonicznych. Kolejne znaczące wartości wskazań dotyczyły utrudnionego dostępu do placówek rehabilitacyjnych, problemów z aktywizacją zawodową oraz utrudnieniami wynikającymi z możliwości korzystania ze środków transportu.

Wykres 8. Odpowiedzi na pytanie dotyczące problemów, które najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne

Źródło: Opracowanie własne

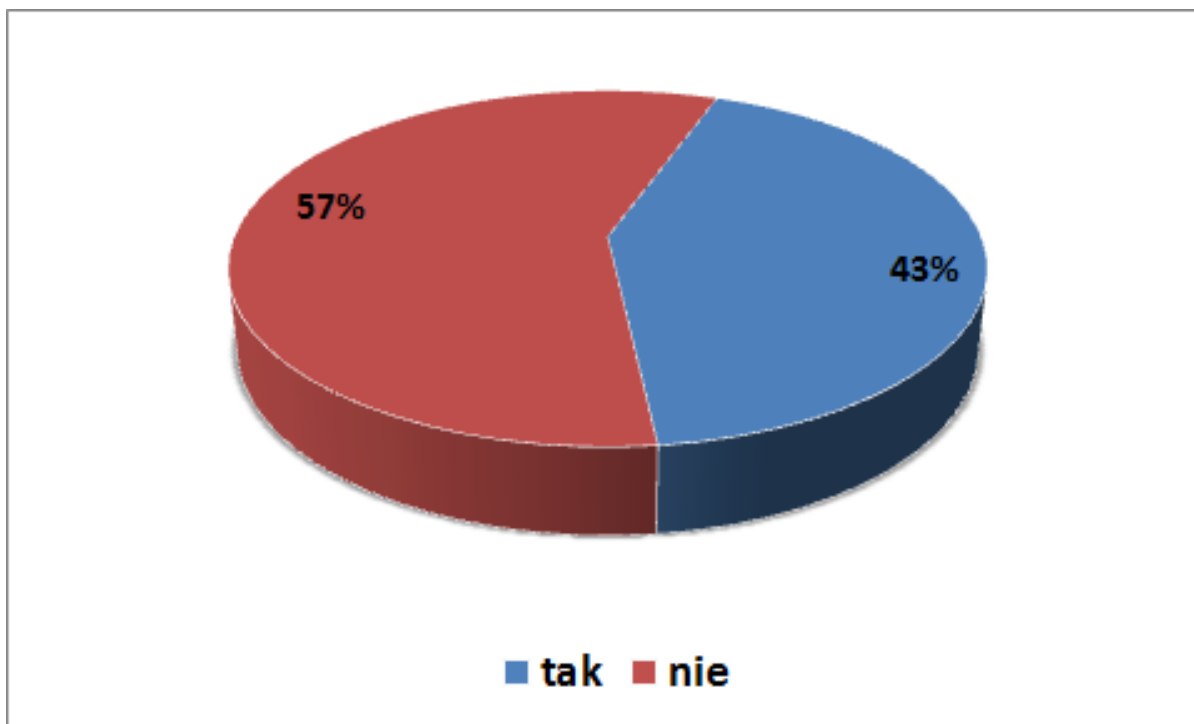
W uzupełnieniu do poprzedniego pytania, pytanie 7 z ankiety dotyczyło oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych. Zaledwie 10% ankietowanych uważa, że obecnie oferowana pomoc jest wystarczająca. Natomiast co drugi badany uważa, że oferta nie jest wystarczająca. Wyniki kształtowania się odpowiedzi na to pytanie, zostały przedstawione poniżej.

Wykres 9. Odpowiedzi na pytania dotyczące proponowanej oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych

Źródło: Opracowanie własne

Pięćdziesiąt siedem procent spośród ankietowanych deklaruje, że dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie Gminy nie jest wystarczający. W uszczegółowieniu do tego pytania ankietowani uskarżają się na brak lekarzy specjalistów z dziedziny: ortodoncji, rehabilitacji, okulistyki, stomatologii, onkologii, laryngologii oraz ginekologii.

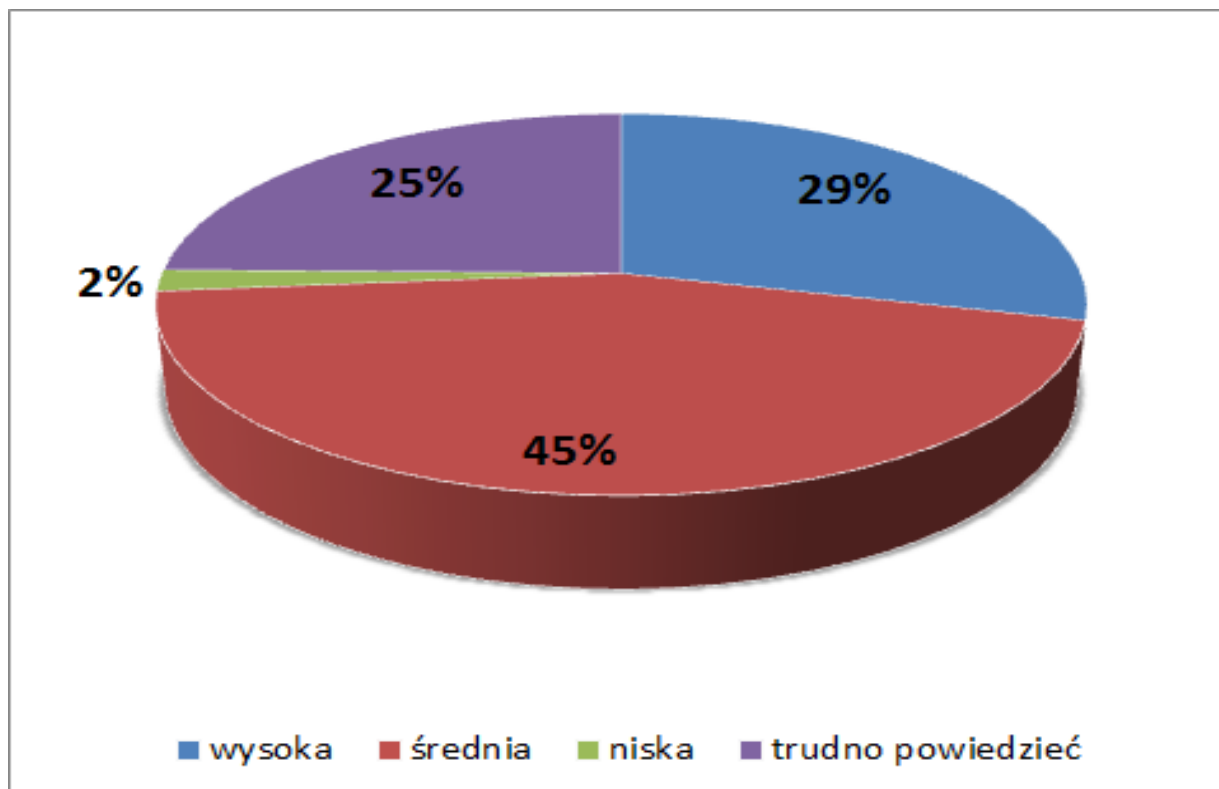
Wykres 10. Odpowiedzi na pytanie czy obecny dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie Gminy Mrocza jest wystarczający

Źródło: Opracowanie własne

Kolejne pytanie, jakie zostało przedstawione ankietowanym dotyczyło skali problemu uzależnień na terenie Gminy Mrocza. Zaledwie 2% ankietowanych zadeklarowało, że problem związany z uzależnieniami na terenie Gminy jest nieznaczny. Niemalże, co trzeci biorący udział w ankiecie dostrzega problem związany z uzależnieniami i ocenia, że jest to istotne zagadnienie.

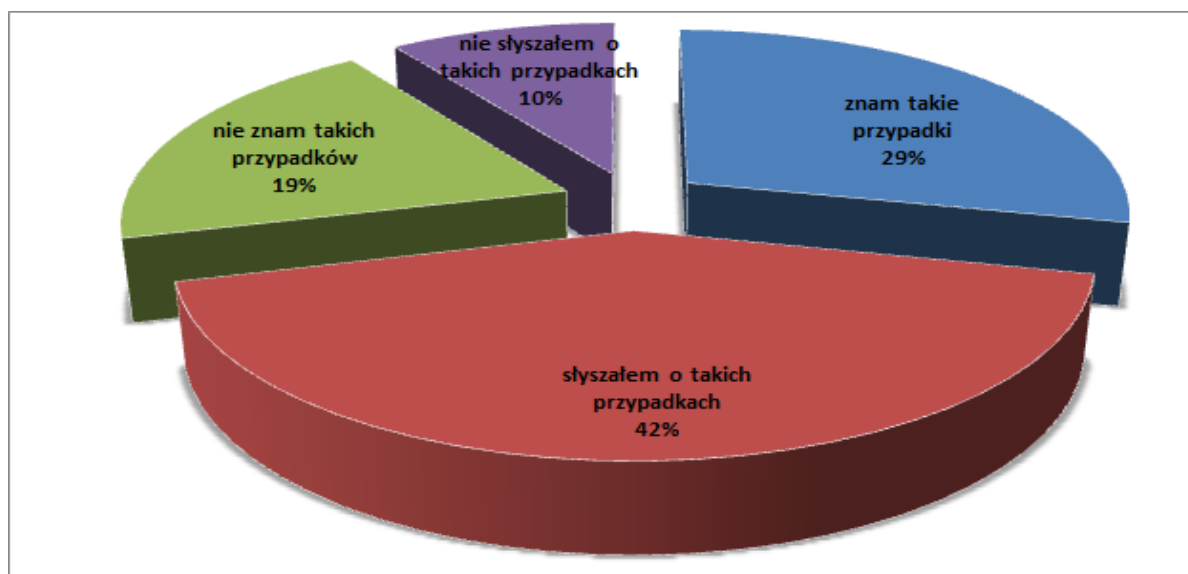
Wykres 11. Odpowiedzi na pytanie dotyczące skali problemu uzależnień na terenie Gminy Mrocza

Źródło: Opracowanie własne

Wyniki odpowiedzi na pytanie związane ze zjawiskiem przemocy domowej zostały przedstawione na poniższym wykresie. Spośród wszystkich ankietowanych, aż 42% słyszało o przypadkach przemocy w rodzinie, a 29% zna takie przypadki.

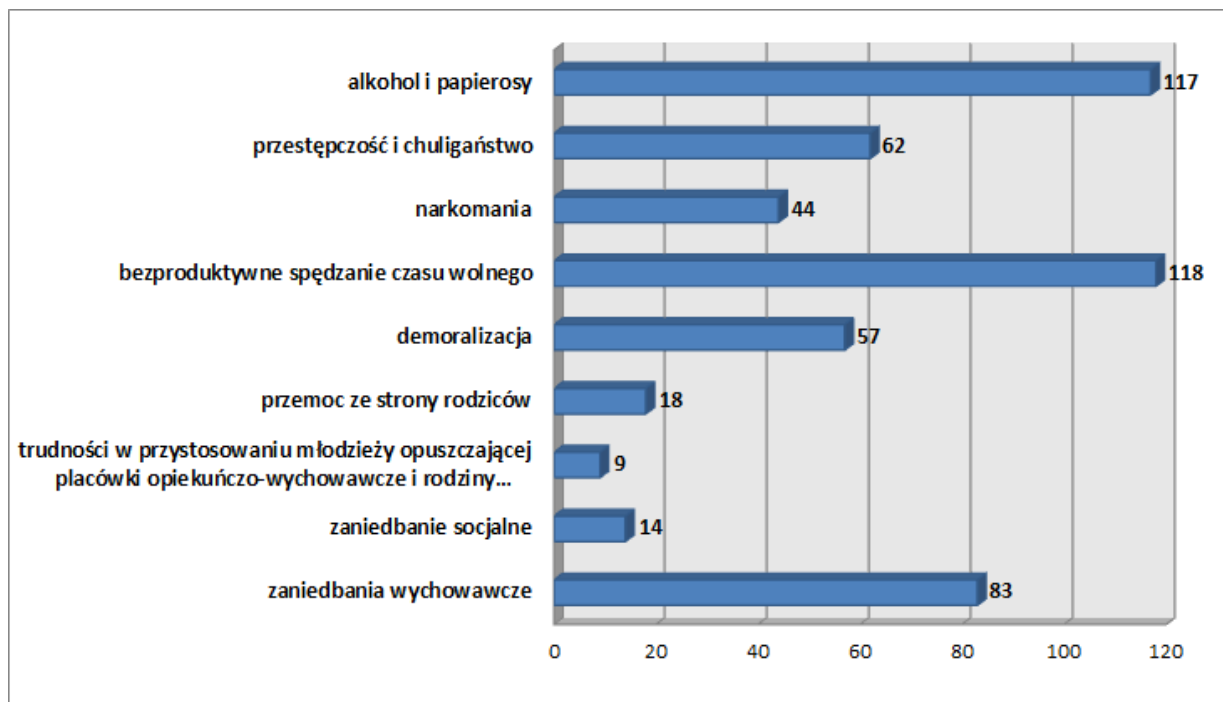
Wykres 12. Odpowiedzi na pytanie dotyczące zjawiska przemocy społecznej na terenie Gminy Mrocza

Źródło: Opracowanie własne

Ankietowanych również zapytano o negatywne zjawiska występujące w środowisku dzieci i młodzieży. Najczęściej wskazywane odpowiedzi dotyczyły problemu używek (alkoholu oraz papierosów) oraz bezproduktywnego spędzania wolnego czasu. Wszystkie odpowiedzi zostały przedstawione w sposób graficzny na poniższym wykresie.

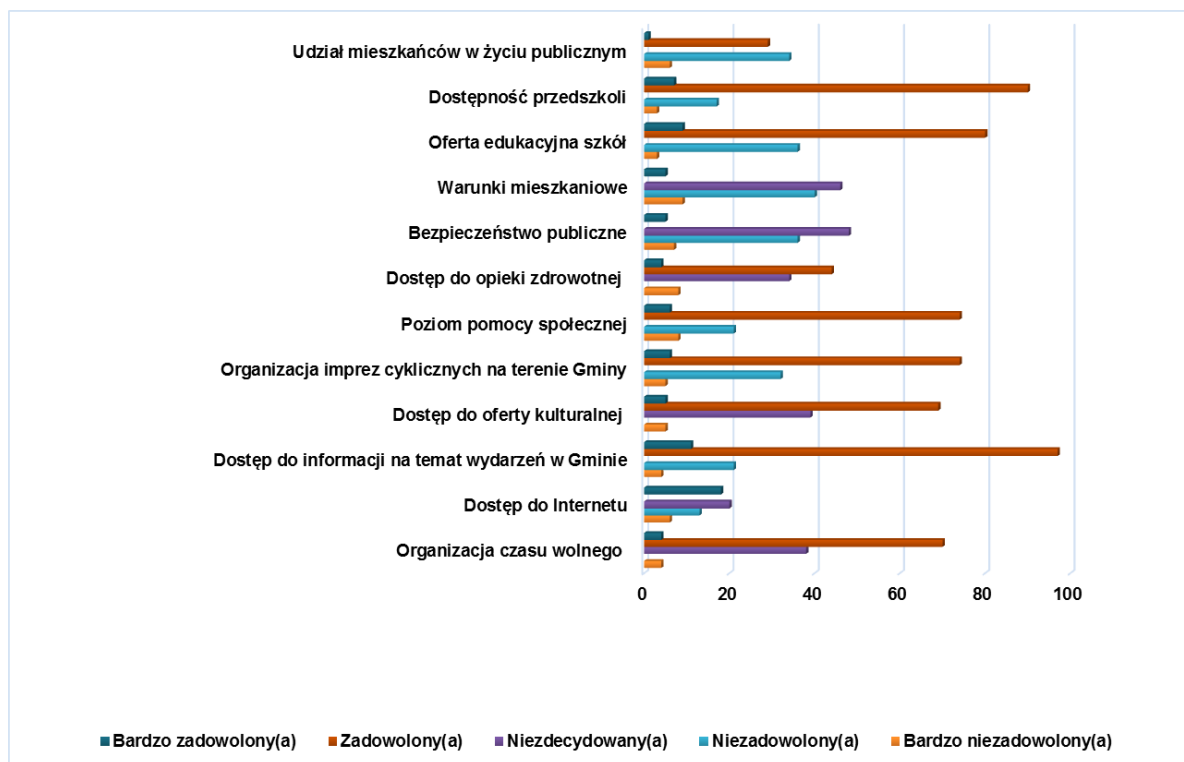
Wykres 13. Odpowiedź na pytanie o negatywne zjawiska w strukturze dzieci i młodzieży na terenie Gminy Mrocza

Źródło: Opracowanie własne

Poniższy wykres obrazuje strukturę odpowiedzi na pytanie dotyczące stopnia zadowolenia mieszkańców z warunków życia w Gminie Mrocza. Jest to uszczegółowienie pytania 5 z ankiety. Największe zadowolenie mieszkańców wynika z dostępności przedszkoli, oferty edukacyjnej oraz bieżących informacji na temat wydarzeń w Gminie.

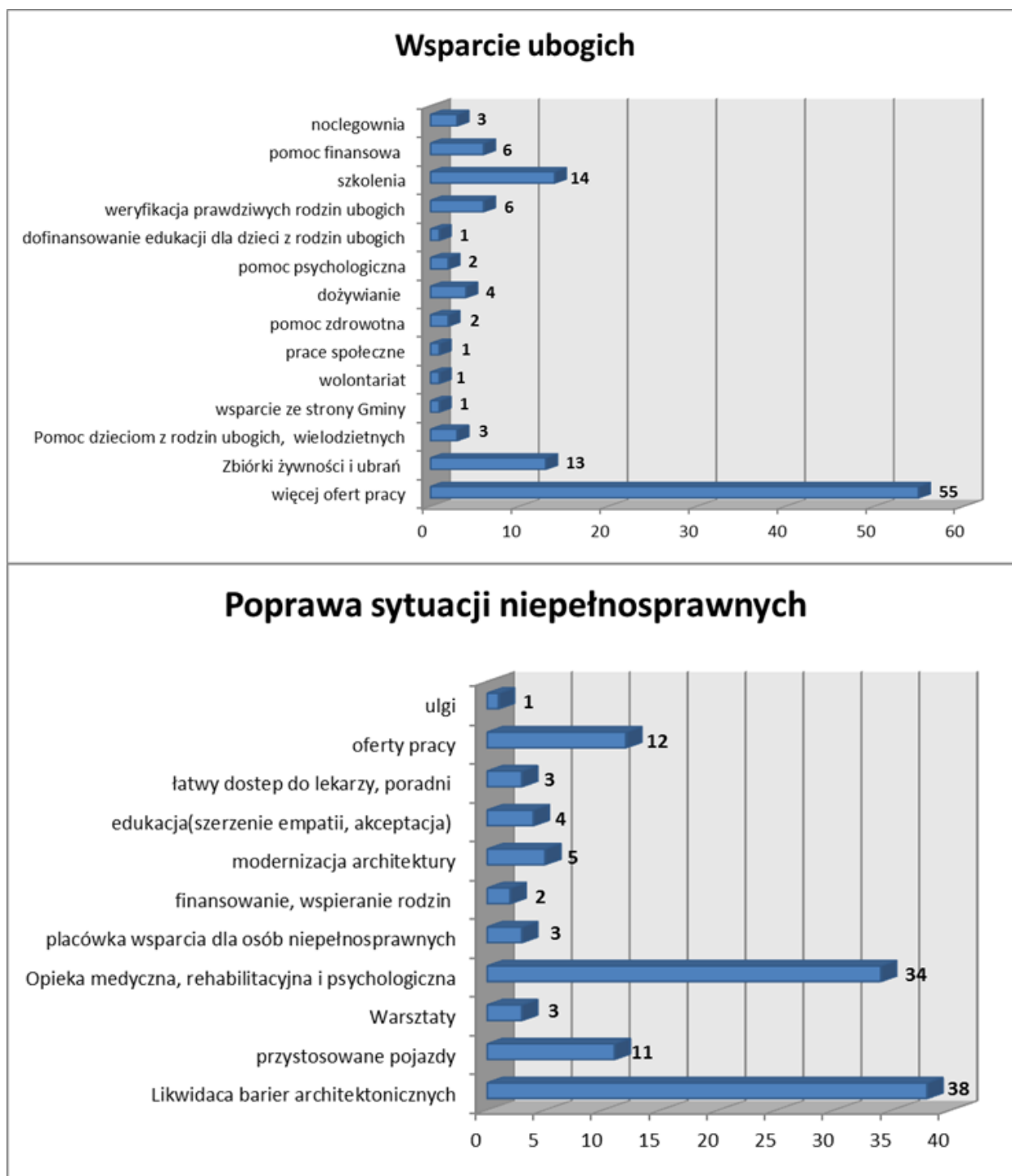
Wykres 14. Odpowiedź na pytanie dotyczące stopnia zadowolenia z warunków życia w Gminie Mrocza

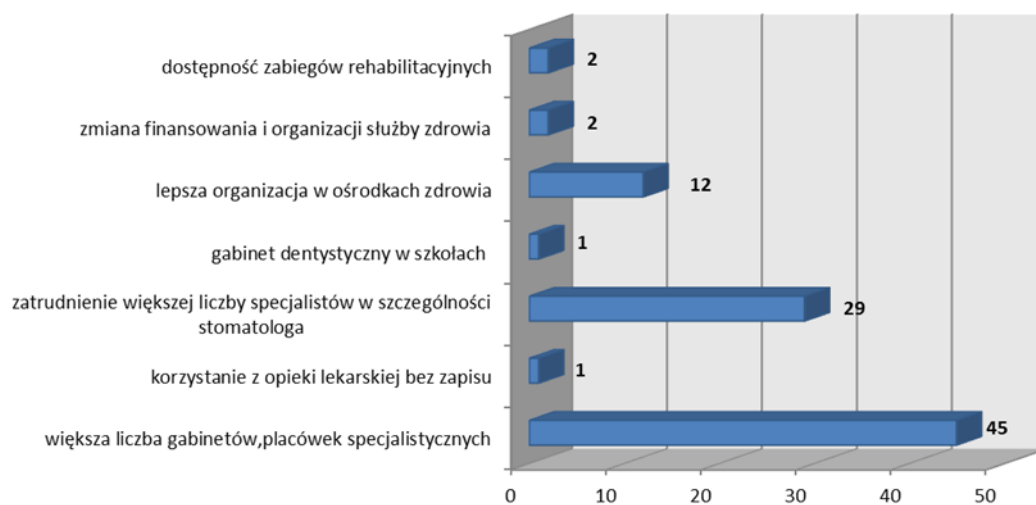
Źródło: Opracowanie własne

Trzynaste ostatnie pytanie, było pytaniem otwartym, w którym to ankietowaniu mogli podać przykładowe propozycje/rozwiązania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom na terenie Gminy Mrocza. Propozycje ankietowanych zostały przedstawione na poniższych wykresach w podziale na następujące kategorie:

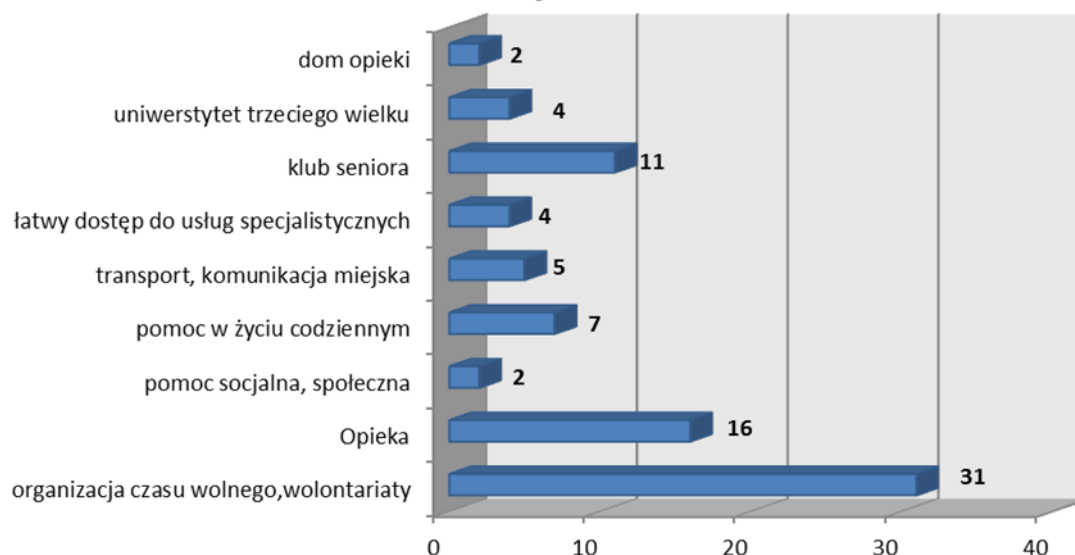
- Wsparcie ubogich;
- Sytuację osób niepełnosprawnych;
- Dostęp do służby zdrowia;
- Działania na rzecz osób starszych;
- Bezpieczeństwo.

Wykres 15. Propozycję mieszkańców zwalczania negatywnych zjawisk w społeczeństwie

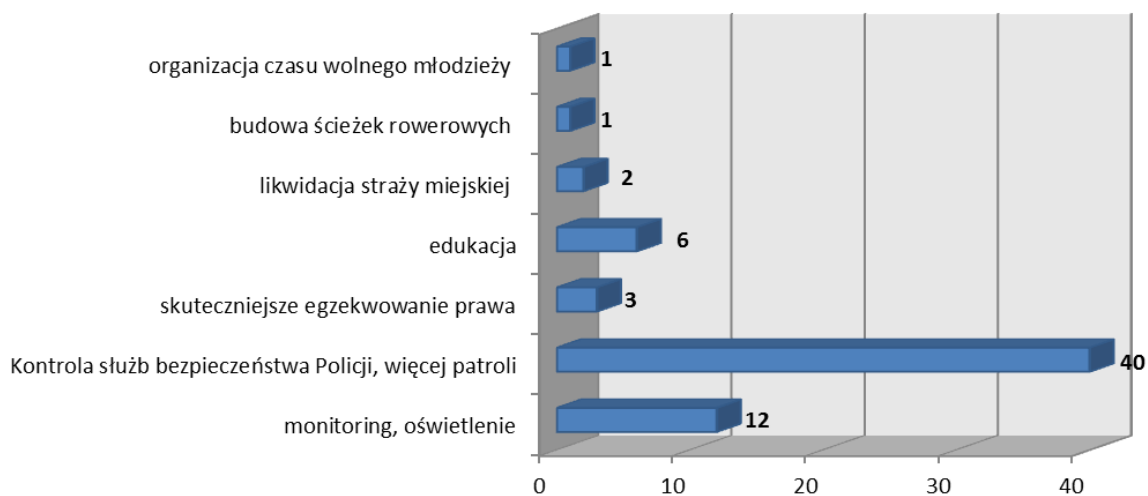
Służba zdrowia

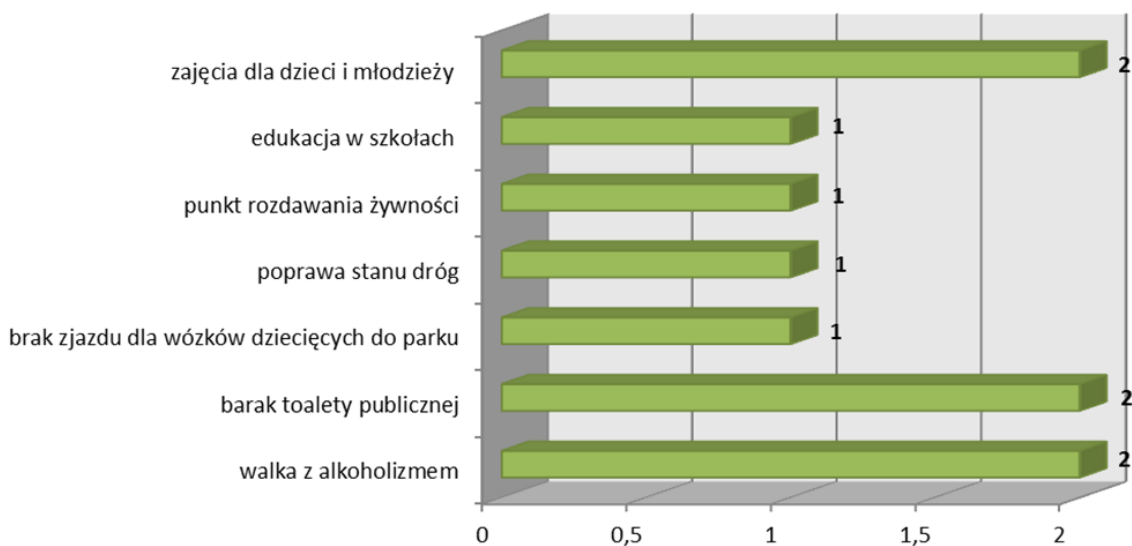
Osoby Starsze

Bezpieczeństwo

Inne

Źródło: Opracowanie własne

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najprostszych i najczęściej stosowanych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse), **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- **SZANSE** - to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska.
- **ZAGROŻENIA** - to wszystkie zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.
- **MOCNE STRONY** - to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym) jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).
- **SŁABE STRONY** - to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania gminy, bądź jej poszczególnych elementów.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Poniżej przedstawiono dwie tabele analizy SWOT. W jednej prezentowane są mocne i słabe strony gminy, w drugiej zaś szanse i zagrożenia. Z uwagi na materię opracowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabelach ograniczono do sfer mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 23. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój przedsiębiorczości na terenie Gminy wyrażony wzrostem liczby podmiotów gospodarczych; • zapewniony dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej; • duża liczba placówek oświatowych na poziomie podstawowym i gimnazjalnym działających na terenie Gminy; • dostęp do opieki przedszkolnej; • ciekawa oferta spędzania wolnego czasu organizowana przez Gminę i organizacje pozarządowe; • kompetentne i sprawne działanie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mroczu; • działalność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na terenie Gminy na rzecz lokalnej społeczności; • spadek liczby osób bezrobotnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy; • wzrost bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych i powyżej 55 roku życia; • wzrost liczby osób pozostających bez pracy od 1 do 12 miesięcy oraz od 12 do 24 miesięcy; • duży odsetek bezrobotnych wśród beneficjentów MGOPS; • rosnąca liczba osób dotkniętych ubóstwem; • duży udział osób dotkniętych problemem niepełnosprawności i długotrwale lub ciężko chorych wśród beneficjentów MGOPS; • brak dostępu do leczenia szpitalnego na terenie Gminy; • występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług, w tym również w siedzibie MGOPS; • rosnący udział osób dotkniętych alkoholizmem wśród beneficjentów MGOPS; • występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób starszych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dodatni przyrost naturalny w ostatnich latach • dotacje z Unii Europejskiej przyznawane w ramach funduszy pomocowych; • utrzymanie się pozytywnych trendów dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców; • efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej, koordynacja tych działań. 	<ul style="list-style-type: none"> • ujemne saldo migracji; • starzenie się społeczeństwa; • konkurencja pomiędzy gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizację inwestycji; • rozwarstwianie się społeczeństwa, podział na biednych i bogatych; • bierność i pasywność osób objętych pomocą społeczną, nasilanie się postaw roszczeniowych.

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z tabeli analizy SWOT, wiele zagrożeń dla rozwoju Gminy Mrocza dotyczy szeroko rozumianej polityki społecznej. Zjawiska takie jak bezrobocie i ubóstwo z jednej strony są wynikiem określonych procesów społeczno-gospodarczych, z drugiej zaś same potrafią generować nowe problemy w postaci uzależnień czy przemocy w rodzinie. Ich rozwiązanie wymaga kompleksowego podejścia do zastanej rzeczywistości, ze szczególnym uwzględnieniem osób, które zagrożone są wykluczeniem społecznym. Jak pokazują dotychczasowe doświadczenia łatwo stać się beneficjentem systemu pomocy społecznej, o wiele trudniej jednak powrócić na drogę samodzielności i odpowiedzialności za byt własny

i losy rodziny. Dlatego też w proponowanych działaniach położono duży nacisk na profilaktykę, działania edukacyjne i terapeutyczne.

4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza zawiera informacje o potrzebach, problemach i zasobach danej społeczności lokalnej, które:

- wynikają z analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach (z diagnozy sytuacji społecznej),
- uwzględniają tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w jakim będzie realizowana Strategia, czyli lat 2016-2022.

4.1. Prognoza demograficzna¹

PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO

Na podstawie *Prognozy dla powiatu nakielskiego na lata 2014-2050* opracowanej przez GUS prognozuje się, że w latach 2015-2022 zarówno liczba urodzeń żywych, jak i liczba zgonów przyjmie trend malejący. W konsekwencji przyrost naturalny na terenie Gminy Mrocza przyjmie trend malejący.

Tabela 24. Prognoza przyrostu naturalnego w Gminie Mrocza do 2022 roku

Lata	urodzenia	zgony	przyrost naturalny
2015	100	62	38
2016	99	62	37
2017	98	62	36
2018	97	62	36
2019	96	62	35
2020	94	62	34
2021	92	62	30
2022	90	62	28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014 – 2050 opracowanej przez GUS

¹ Prognoza demograficzna została opracowana w oparciu o *Prognozę dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050* opracowaną przez GUS.

PROGNOZA SALDA MIGRACJI

Zgodnie z prognozą do 2022 roku, saldo migracji na pobyt stały w Gminie Mrocza przyjmie trend rosnący. Jednak prognozuje się, że od 2018 roku saldo przyjmować wartości na tym samym poziomie.

Tabela 25. Prognoza salda migracji w Gminie Mrocza do 2022 roku

Lata	napływ	odpływ	saldo migracji
2015	78	102	-24
2016	77	100	-23
2017	76	98	-22
2018	75	96	-21
2019	73	94	-21
2020	71	92	-21
2021	69	90	-21
2022	67	88	-21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014 – 2050 opracowanej przez GUS

PROGNOZA LUDNOŚCI

Na podstawie prognozy salda migracji i przyrostu naturalnego przyjęto prognozę liczby mieszkańców Gminy Mrocza w latach 2015-2022. Prognozuje się, że liczba ludności do roku 2022 na terenie Gminy będzie wzrastać, jednakże z każdym rokiem przyrosty z tym związane będą coraz mniejsze.

Tabela 26. Prognoza liczby ludności Gminy Mrocza do 2022

Lata	saldo migracji	przyrost naturalny	liczba mieszkańców Gmina Mrocza
2015	38	-24	9 331
2016	37	-23	9 345
2017	36	-22	9 359
2018	35	-21	9 373
2019	34	-21	9 386
2020	32	-21	9 397
2021	30	-21	9 406
2022	28	-21	9 413

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 opracowanej przez GUS

PROGNOZA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW

Struktura ludności według wieku będzie ulegać dynamicznym zmianom, praktycznie w całym prognozowanym okresie. Zmiany te są przede wszystkim konsekwencją demograficznego „falowania”, tj. pojawiania się na przemian wyżów i niżów demograficznych, których efekty nakładają się na siebie z różną siłą w różnych okresach, powodując bardziej widoczne zmiany w procesach dzietności i umieralności, natomiast w mniejszym stopniu oddziałują na tę strukturę zmiany w rozmiarach migracji zagranicznych definitywnych, czyli migracji na pobyt stały, a szczególnie emigracji.

Tabela 27. Prognoza struktury wiekowej mieszkańców Gminy Mrocza do 2022 roku

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
0-4	498	487	478	475	472	470	467	464
5-9	555	552	550	531	510	493	483	474
10-14	494	500	510	528	546	558	555	552
15-19	546	530	512	507	497	497	504	514
20-24	678	646	622	592	575	545	530	512
25-29	712	715	705	698	678	664	633	609
30-34	794	786	762	735	713	693	695	685
35-39	703	712	739	763	780	787	780	757
40-44	653	669	678	684	695	845	713	740
45-49	575	588	596	614	633	652	668	678
50-54	593	576	568	566	560	568	580	589
55-59	686	667	640	616	597	578	562	555
60-64	607	621	644	658	661	654	638	613
65-69	495	512	529	539	551	564	577	599
70-74	230	271	302	345	394	444	461	478
75-79	223	216	211	205	198	196	232	260
80-84	160	166	171	172	173	169	164	161
powyżej 85	120	125	131	136	143	150	156	163
Ogółem	9 331	9 345	9 359	9 373	9 386	9 397	9 406	9 413
Ludność według grup ekonomicznych								
Przedprodukcyjny	1863	1852	1836	1832	1824	1822	1816	1806

Produkcyjny	6012	6005	6001	5987	5976	5960	5934	5906
Poprodukcyjny	1454	1486	1520	1553	1585	1614	1654	1699

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy Z analizy danych przedstawionych w powyższej tabeli wynika, że w latach 2014-2020

W Gminie Mrocza wzrośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym, co w dłuższej perspektywie wpłynie niekorzystnie na liczebność grupy w wieku produkcyjnym oraz utrzymanie na obecnym poziomie istniejących placówek szkolnych. Jednocześnie zmniejszy się liczba ludności w wieku produkcyjnym na korzyść ludności w wieku poprodukcyjnym, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa Gminy. Zmiany te będą powodowały zmniejszenie się podaży siły roboczej na lokalnym rynku pracy, wpłyną na system finansów publicznych – wzrosną koszty opieki zdrowotnej i opieki nad ludźmi starszymi oraz będą bodźcem do rozwoju aktywności zawodowej osób w wieku poprodukcyjnym.

PROGNOZA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

Wzrost poziomu wykształcenia jest jednym z czynników określających rozwój społeczeństwa. W ciągu dziewięciu lat dzielących spisy powszechne obserwuje się dynamiczne zmiany, które wpłynęły w sposób znaczący na zmianę struktury ludności według poziomu wykształcenia.

Zachowanie trendów dążenia społeczeństwa do podwyższania i uzupełniania wykształcenia pozwala sądzić, że dane dotyczące poziomu wykształcenia z roku na rok będą ulegały poprawie. Zjawisko będzie dotyczyło przede wszystkim osób z wykształceniem średnim, które będą dążyły do uzyskania tytułu licencjata, inżyniera lub magistra, w marginalny sposób osób starszych z wykształceniem podstawowym.

4.2. Prognoza zmian

W rezultacie podjętych działań ujętych w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Mroča na lata 2016-2022” przewiduje się wzrost zaufania mieszkańców do instytucji pomocowych, wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców oraz zmniejszenia zasięgu występujących na jego terenie problemów społecznych, które zostały szczegółowo scharakteryzowane w rozdziale 3.2. niniejszej Strategii.

Tabela 28. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii rozwiązywania problemów społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> – spadek liczby osób bezrobotnych, – wzrost liczby miejsc pracy w wyniku powstawania nowych podmiotów gospodarczych, – poprawa dostępu usług świadczonych przez PUP, – aktywizacja osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym, – zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy, – wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
Niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej i usług rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych, – powstawanie kolejnych organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych, – podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych i psychologicznych w miejscach publicznych, – wzrost zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe, – zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością, – zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi

Problem społeczny	Prognoza zmian
	potrzebami edukacyjnymi,
Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> – zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniami, – łagodzenie skutków społecznych i zawodowych alkoholizmu, – rozwój sieci wspierającej osoby uzależnione i ich rodziny.
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> – poprawę warunków życia mieszkańców Gminy, – zapewnienie odpowiednich warunków bytowych osobom i rodzinom potrzebującym, – zwiększenia dostępu do rynku pracy,
Przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – zmniejszenia zjawiska przemocy w rodzinie poprzez budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, – zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą, – ochrona ofiar przemocy, – prowadzenie specjalistycznych terapii dla sprawców przemocy, – rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
Przestępczość	<ul style="list-style-type: none"> – zmniejszenie liczby przestępstw na terenie Gminy, – eliminowanie aktów wandalizmu i chuligaństwa poprzez odpowiednie zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, – zapewnienie bezpieczeństwa w szkołach i w ich otoczeniu, – ochrona ofiar przestępstw, – zwiększenie aktywności służb publicznych w przeciwdziałaniu przestępczości.
Osoby starsze	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej dla osób starszych, – wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, – rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.

Źródło: Opracowanie własne

Prognozowane zmiany zostaną osiągnięte poprzez współpracę wszystkich osób, stowarzyszeń oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających dla dobra mieszkańców Gminy w zakresie pomocy społecznej.

W ramach tej współpracy realizowane będą liczne programy pomocowe skierowane do konkretnych grup dotkniętych problemami społecznymi.

5. Cele strategiczne projektowanych zmian

Przeprowadzona diagnoza społeczna, zwłaszcza w zakresie problemów społecznych, a także prognoza zmian w zakresie objętym Strategią, pozwoliły na określenie **celu głównego** Gminy Mrocza w zakresie pomocy społecznej, którym jest:

**„POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW ORAZ AKTYWIZACJA SPOŁECZNA I GOSPODARCZA
GMINY MROCZA.”**

Tak sformułowany cel główny obejmuje wszystkie obszary problemowe niniejszej Strategii i adresowany jest do wszystkich obecnych jak i potencjalnych mieszkańców Gminy, których warunki i poziom życia odbiegają od przeciętnego.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT, dotychczasowe doświadczenia pracowników MGOPS w Mroczy oraz rzeczywiste potrzeby społeczne, sformułowano następujące **priorytetowe obszary**:

- I. Osoby bezrobotne.
- II. Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym
- III. Osoby starsze.
- IV. Osoby niepełnosprawne.
- V. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie.
- VI. Zdrowie.
- VII. Edukacja.
- VIII. Osoby bezdomne.
- IX. Rodzina.

Dla każdego z ww. obszarów wyznaczono **cel strategiczny**, które ułatwią realizację celu głównego.

Cel strategiczny 1. Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Mrocza.

Cel strategiczny 2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Gminy Mrocza dotkniętych ubóstwem.

Cel strategiczny 3. Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja.

Cel strategiczny 4. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.

Cel strategiczny 5. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków

Cel strategiczny 6. Przyjazna polityka mieszkaniowa i przeciwdziałanie bezdomności

Cel strategiczny 7. Umacnianie rodzin z terenu Gminy Mrocza w ich prawidłowym funkcjonowaniu

6. Kierunki niezbędnych działań

Aby móc skutecznie realizować Strategię, konieczne jest wskazanie niezbędnych działań w ramach zdefiniowanych celów strategicznych. Działania te zostały zapisane w postaci celów operacyjnych.

Tabela 29. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań
<u>Cel strategiczny 1.</u> Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Mrocza.	1.1. Organizowanie projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu (m.in. szkoleń dla bezrobotnych, przekwalifikowania, pomoc w otwieraniu własnej działalności gospodarczej). 1.2. Organizowanie wspólnie z PUP w Nakle nad Notecią zatrudnienia dla osób długotrwale bezrobotnych w ramach prac społecznie użytecznych. 1.3. Organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych. 1.4. Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.
<u>Cel strategiczny 2.</u> Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Gminy Mrocza dotkniętych ubóstwem.	2.1. Udzielanie pomocy materialnej rodzinom ubogim. 2.2. Zatrudnienie asystenta rodziny w rodzinach z dysfunkcjami opiekuńczo-wychowawczymi. 2.3. Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w nabywaniu nowych kwalifikacji, kompetencji zawodowych i społecznych. 2.4. Włączenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do aktywnych form wsparcia prowadzonych przez MGOPS w Mroczy.
<u>Cel strategiczny 3.</u> Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja.	3.1. Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych. 3.2. Zwiększenie udziału osób starszych w rekreacji, kulturze i wypoczynku. 3.3. Dostosowanie systemu opieki zdrowotnej do potrzeb osób starszych. 3.4. Rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom. 3.5. Utworzenie uniwersytetu trzeciego wieku, klubu seniora i innych grup zrzeszających osoby starsze.
<u>Cel strategiczny 4.</u> Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.	4.1. Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi. 4.2. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej. 4.3. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych. 4.4. Udzielenie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą.

	<p>4.5. Zapewnienie dostępu do rehabilitacji.</p> <p>4.6. Zapewnienie aktywnego udziału osobom niepełnosprawnym w życiu kulturalno-społecznym Gminy.</p>
<p><u>Cel strategiczny 5.</u> Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków.</p>	<p>5.1. Wsparcie psychologiczne, prawne i socjalne osób dotkniętych przemocą w rodzinie.</p> <p>5.2. Wzmocnienie współpracy służb publicznych ze społecznością lokalną, w zakresie wykrywania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie.</p> <p>5.3. Udzielanie schronienia i tworzenie form wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.</p> <p>5.4. Współpraca przy organizowaniu form wsparcia dla sprawców przemocy domowej.</p> <p>5.5. Uświadomienie i uczulanie społeczeństwa na zjawisko agresji i przemocy, w tym przemocy w rodzinie.</p>
<p><u>Cel strategiczny 6.</u> Przyjazna polityka mieszkaniowa i przeciwdziałanie bezdomności</p>	<p>6.1. Stworzenie zaplecza mieszkań socjalnych na cele osób zagrożonych bezdomnością.</p> <p>6.2. Prowadzenie sukcesywnej budowy mieszkań komunalnych/czynszowych i socjalnych.</p> <p>6.3. Zapewnienie schronienia osobom bezdomnym.</p> <p>6.4. Zapewnienie osobom bezdomnym wsparcia psychologicznego, profesjonalnego poradnictwa i opieki zdrowotnej.</p>
<p><u>Cel strategiczny 7.</u> Umacnianie rodzin z terenu Gminy Mrocza w ich prawidłowym funkcjonowaniu</p>	<p>7.1. Zapewnienie odpowiedniego systemu wsparcia dla rodzin w tym głównie z dysfunkcjami.</p> <p>7.2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju.</p> <p>7.3. Pomoc w zapewnieniu integracji członków rodzin z terenu Gminy.</p> <p>7.4. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny.</p> <p>7.5. Praca asystenta rodziny w rodzinach z dysfunkcjami opiekuńczo-wychowawczymi.</p>

Źródło: Opracowanie własne

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

Sposób realizacji Strategii

Realizacja postanowień Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest obowiązkiem władzy wykonawczej Gminy, a więc Burmistrza Gminy Mrocza. Dysponuje on niezbędnym w tym celu aparatem wykonawczym. We wprowadzaniu w życie poszczególnych celów czynnie uczestniczyć będą wszystkie podmioty realizujące zadania Gminy w zakresie polityki społecznej, natomiast Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mroczy będzie koordynatorem realizacji celów wskazanych w Strategii.

Ponadto, w realizacji Strategii można oczekiwać wsparcia i pomocy niżej wymienionych instytucji:

- Powiatowego Urzędu Pracy;
- Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mroczy;
- Gminnej Komisji d.s. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- placówek oświatowych, kulturalnych i sportowych z terenu Gminy Mrocza;
- organizacji społecznych i innych instytucji i placówek.

Niniejsza Strategia będzie również wdrażana poprzez realizację gminnych programów i projektów realizowanych przez ww. podmioty i instytucje współdziałające na poziomie Gminy.

Działania określone w niniejszej Strategii mogą być realizowane na różnych poziomach - począwszy od samodzielnej realizacji działania przez MGOPS lub inne podmioty, poprzez współpracę partnerską, aż po zlecenie realizacji zadań publicznych podmiotom zewnętrznym w trybie określonym przepisami prawa.

Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami Strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę celu głównego Strategii lub celów szczegółowych, zaś efekty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie celu głównego Strategii.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Mroča” obejmują lata 2016-2022, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób ciągły zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy finansowane z jej dochodów;
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszu krajowego (PFRON);
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii

Realizacja strategii będzie monitorowana w oparciu o założone wskaźniki monitoringu, w tym:

1. w obszarze ludności:
 - przyrost naturalny;
 - saldo migracji;
 - liczba klientów pomocy społecznej;
 - powody korzystania z pomocy;
 - formy udzielanej pomocy.
2. w obszarze rynku pracy:
 - liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych.
3. w obszarze edukacji:
 - liczba dzieci w szkołach i przedszkolach;
 - liczba ludności z podziałem na wykształcenie;
 - liczba programów i projektów przyjętych do realizacji;
 - ilość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne działania zaplanowane w strategii.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z :

- danych statystycznych GUS,

- Urzędu Miasta i Gminy w Mroczy,
- placówek oświatowych z terenu gminy,
- Komisariatu Policji,
- Powiatowego Urzędu Pracy,
- ze sprawozdań MGOPS, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągnięcia celów,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
- dokonanie bieżących korekt i poprawek,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

Monitorowanie realizacji Strategii odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 marca każdego roku do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mroczy przygotowuje corocznie raport monitoringowy wskazujący na stan realizacji strategii oraz przedłoży go Burmistrzowi Gminy Mrocza oraz Radzie Miejskiej. Raport monitoringowy będzie sporządzany na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach cząstkowych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację strategii i przekazywanych do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Wyniki raportu powinny wskazywać na podjęcie działań, których celem będzie zniwelowanie lub usunięcie nieprawidłowości na etapie wdrażania strategii. Ponadto raport stanowił będzie podstawę do wszystkich prac aktualizacyjnych oraz składania propozycji adaptacji zapisów strategii do zachodzących zmian społecznych na terenie Gminy Mrocza.

Wskaźnikiem realizacji celów strategicznych będzie nie tylko zmniejszająca się ilość świadczeniobiorców oraz zmniejszanie się strumienia środków na bezpośrednie wsparcie najbardziej potrzebujących, ale przede wszystkim poziom zadowolenia mieszkańców Gminy, z jakości życia na terenie Gminy Mrocza. Jakość życia na terenie Gminy będzie z kolei weryfikowana na podstawie mierników zawartych w tabeli 30.

Tabela 30. Wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźnik realizacji działania
Cel strategiczny 1. Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Mrocza.	1.1. Organizowanie projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu (m.in. szkoleń dla bezrobotnych, przekwalifikowania, pomoc w otwieraniu własnej działalności gospodarczej).	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zorganizowanych projektów, – liczba przeprowadzonych szkoleń dla osób bezrobotnych, – liczba przekwalifikowanych osób bezrobotnych, – liczba osób bezrobotnych biorących udział w szkoleniach.
	1.2. Organizowanie wspólnie z PUP w Nakle nad Notecią zatrudnienia dla osób długotrwale bezrobotnych w ramach prac społecznie użytecznych.	– liczba osób bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac społecznych.
	1.3. Organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych.	– liczba osób bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych.
	1.4. Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób bezrobotnych, które znalazły zatrudnienie, – liczba osób bezrobotnych, którym udzielono wsparcia w znalezieniu pracy.
Cel strategiczny 2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Gminy Mrocza dotkniętych ubóstwem.	2.1. Udzielanie pomocy materialnej rodzinom ubogim.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba rodzin ubogich, którym udzielono wsparcia, – wysokość udzielonego wsparcia finansowego.
	2.2. Zatrudnienie asystenta rodziny w rodzinach z dysfunkcjami opiekuńczo-wychowawczymi.	– liczba rodzin, objętych pomocą asystenta rodziny.
	2.3. Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w nabywaniu nowych kwalifikacji, kompetencji zawodowych i społecznych.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób objętych wsparciem, – liczba osób, które nabyły nowe kwalifikacje i kompetencje zawodowe.
	2.4. Włączenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do aktywnych form wsparcia prowadzonych przez MGOPS w Mroczy.	– liczba osób objętych aktywnymi formami wsparcia.

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźnik realizacji działania
Cel strategiczny 3. Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja.	3.1. Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba pielęgniarek środowiskowych, – liczba mieszkań chronionych, – liczba ośrodków oferujących pomoc osobom starszym; – liczba środowisk, w których realizowane są usługi opiekuńcze, – liczba osób świadczących usługi opiekuńcze; – liczba osób objętych usługami opiekuńczymi, – liczba godzin usług opiekuńczych.
	3.2. Zwiększenie udziału osób starszych w rekreacji, kulturze, edukacji i wypoczynku.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba ofert kulturalnych skierowanych do osób starszych, – liczba ofert w zakresie aktywnego wypoczynku skierowana do osób starszych; – liczba miejsc w placówkach edukacyjnych dla osób starszych.
	3.3. Dostosowanie systemu opieki zdrowotnej do potrzeb osób starszych.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba lekarzy udzielających pomocy osobom starszym.
	3.4. Rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zgłoszonych wolontariuszy, – liczba osób starszych, którym udzielono pomocy w ramach wolontariatu.
	3.5. Utworzenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku, klubu seniora i innych grup zrzeszających osoby starsze	<ul style="list-style-type: none"> – liczba grup działających na terenie Gminy Mrocza, – liczba osób starszych korzystających z zaproponowanej oferty.
Cel strategiczny 4. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.	4.1. Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego, – liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego, – liczba udzielonych porad psychologicznych.
	4.2. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba obiektów użyteczności publicznej, w których zniesiono bariery architektoniczne.

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźnik realizacji działania
	4.3. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach, – liczba osób niepełnosprawnych, które uzyskały zatrudnienie w wyniku odbytych szkoleń.
	4.4. Udzielenie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym udzielono wsparcia finansowego, – liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia finansowego, – wysokość udzielonego wsparcia finansowego.
	4.5. Zapewnienie dostępu do rehabilitacji.	– liczba ofert w zakresie dostępu do rehabilitacji skierowanych do osób niepełnosprawnych przez Gminę.
	4.6. Zapewnienie aktywnego udziału osobom niepełnosprawnym w życiu kulturalno-społecznym Gminy.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba alternatyw spędzania wolnego czasu dla osób niepełnosprawnych, – liczba imprez kulturalnych, w których udział mogą brać osoby niepełnosprawne.
Cel strategiczny 5. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków.	5.1. Wsparcie psychologiczne, prawne i socjalne osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba udzielonych porad prawnych, – liczba udzielonych porad psychologicznych i socjalnych; – liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały ze wsparcia.
	5.2. Wzmocnienie współpracy służb publicznych ze społecznością lokalną, w zakresie wykrywania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba interwencji policyjnych z powodu przemocy w rodzinie; – liczba założonych „Niebieskich Kart”.
	5.3. Udzielanie schronienie i tworzenie form wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.	– liczba sprawców przemocy w rodzinie skierowanych na leczenie

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźnik realizacji działania
	5.4. Współpraca przy organizowaniu form wsparcia dla sprawców przemocy domowej.	– liczba pogadank, akcji edukacyjno – informacyjnych przeprowadzonych na terenie Gminy.
	5.5. Uświadomienie i uczulanie społeczeństwa na zjawisko agresji i przemocy, w tym przemocy w rodzinie.	– liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które należą do grup wsparcia dla ofiar przemocy; – liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały ze schronienia dla ofiar przemocy.
Cel strategiczny 6. Przyjazna polityka mieszkaniowa i przeciwdziałanie bezdomności.	6.1. Stworzenie zaplecza mieszkań socjalnych na cele osób zagrożonych bezdomnością.	– liczba mieszkań socjalnych; – liczba osób bezdomnych, którym przyznano lokal socjalny.
	6.2. Prowadzenie sukcesywnej budowy mieszkań komunalnych/czynszowych i socjalnych.	– Liczba wybudowanych mieszkań komunalnych/czynszowych i socjalnych;
	6.3. Zapewnienie schronienia osobom bezdomnym.	– Liczba osób bezdomnych, którym dofinansowano pobyt w schronisku, noclegowni, ośrodku wsparcia, – Liczba osób, którym udzielono schronienia.
	6.4. Zapewnienie osobom bezdomnym wsparcia psychologicznego profesjonalnego poradnictwa i opieki zdrowotnej.	– Liczba osób bezdomnych, którym udzielono wsparcia psychologicznego, profesjonalnego poradnictwa i opieki zdrowotnej; – Liczba udzielonych porad wsparcia psychologicznego, profesjonalnego poradnictwa i opieki zdrowotnej.

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźnik realizacji działania
Cel strategiczny 7. Umacnianie rodzin z terenu Gminy Mrocza w ich prawidłowym funkcjonowaniu.	7.1. Zapewnienie odpowiedniego systemu wsparcia dla rodzin w tym głównie z dysfunkcjami.	<ul style="list-style-type: none"> – wysokość świadczeń pieniężnych przyznanych rodzinom z dysfunkcjami, – liczba rodzin korzystających ze wsparcia MGOPS, – liczba utworzonych grup wsparcia dla rodzin z dziećmi sprawiającymi problemy wychowawcze, – liczba rodzin objętych pomocą Asystenta Rodziny.
	7.2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba dzieci i młodzieży objętych programem dożywiania, – liczba dzieci i młodzieży korzystających z wypoczynku zimowego i letniego, – liczba organizowanych zajęć w ramach świetlic, – liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą MGOPS.
	7.3. Pomoc w zapewnieniu integracji członków rodzin z terenu Gminy.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba spotkań z psychologiem i psychoterapeutą zorganizowanych dla rodziców i dzieci sprawiających problemy wychowawcze, – liczba rodzin objętych wsparciem w zakresie wzmacniania integracji jej członków.
	7.4. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zorganizowanych kursów, – Liczba osób, które ukończyły kurs.
	7.5. Praca asystenta rodziny w rodzinach z dysfunkcjami opiekuńczo-wychowawczymi.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba rodzin objętych opieką Asystenta Rodziny, – Liczba asystentów rodziny.

Źródło: Opracowanie własne

9. Spis tabel

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Mrocza z podziałem na płeć oraz obszar zamieszkania	9
Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Mrocza w 2014 r.	10
Tabela 3. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym w latach 2009-2014.....	12
Tabela 4. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Mrocza.....	13
Tabela 5. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu nakielskiego	15
Tabela 6. Migracje na pobyt stały gminne wg typu i kierunku	16
Tabela 7. Przyrost naturalny	17
Tabela 8. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Mrocza w latach 2009-2014	18
Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Mrocza	20
Tabela 10. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne [%]	21
Tabela 11. Szkoły i placówki znajdujące się na terenie Gminy Mrocza (stan na 31.12.2014r.)	22
Tabela 12. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego	23
Tabela 13. Świadczenia społeczne w ramach zadań własnych Gminy Mrocza (stan na dzień 31.12.2014 r.).....	34
Tabela 14. Liczba objętych pomocą społeczną MGOPS w Mroczy	36
Tabela 15. Charakterystyka osób bezrobotnych na terenie Gminy Mrocza.....	41
Tabela 16. Osoby niepełnosprawne na terenie Gminy Mrocza w latach 2009-2014	44
Tabela 17. Liczba osób objętych pomocą MGOPS w Mroczy z powodu niepełnosprawności	45
Tabela 18. Uzależnienia alkoholowe na terenie Gminy Mrocza	46
Tabela 19. Liczba osób objętych pomocą MGOPS w Mroczy, które spełniły kryterium do uzyskania pomocy	49
Tabela 20. Liczba osób bezdomnych na terenie Gminy Mrocza w latach 2009-2014	50
Tabela 21. Tabela prezentująca dane dotyczące przemocy w rodzinie dla Gminy Mrocza w latach 2009-2014.....	52
Tabela 22. Osoby starsze na terenie Gminy Mrocza w 2014 r.....	53

Tabela 23. Analiza SWOT	67
Tabela 24. Prognoza przyrostu naturalnego w Gminie Mrocza do 2022 roku	68
Tabela 25. Prognoza salda migracji w Gminie Mrocza do 2022 roku.....	69
Tabela 26. Prognoza liczby ludności Gminy Mrocza do 2022	69
Tabela 27. Prognoza struktury wiekowej mieszkańców Gminy Mrocza do 2022 roku.....	71
Tabela 28. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii rozwiązywania problemów społecznych	73
Tabela 29. Kierunki niezbędnych działań	76
Tabela 30. Wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań.....	81

10. Spis wykresów

Wykres 1. Struktura mieszkańców Gminy Mrocza w podziale na płeć i miejsce zamieszkania w latach 2009-2014	10
Wykres 2. Struktura wykształcenia mieszkańców Miasta Mrocza w 2011 roku	14
Wykres 3. Migracje w Gminie Mrocza	16
Wykres 4. Urodzenia żywe i zgony	17
Wykres 5. Struktura działalności gospodarczej na terenie Gminy Mrocza w 2014 r. wg sekcji PKD 2007.....	19
Wykres 6. Charakterystyka ankietowanych mieszkańców Gminy Mrocza	55
Wykres 7. Odpowiedzi na pytanie o aktualne warunki życia mieszkańców Gminy Mrocza ...	56
Wykres 8. Odpowiedzi na pytanie dotyczące problemów, które najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne.....	57
Wykres 9. Odpowiedzi na pytania dotyczące proponowanej oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych.....	58
Wykres 10. Odpowiedzi na pytanie czy obecny dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie Gminy Mrocza jest wystarczający.....	59
Wykres 11. Odpowiedzi na pytanie dotyczące skali problemu uzależnień na terenie Gminy Mrocza.....	60
Wykres 12. Odpowiedzi na pytanie dotyczące zjawiska przemocy społecznej na terenie Gminy Mrocza	60

Wykres 13. Odpowiedź na pytanie o negatywne zjawiska w strukturze dzieci i młodzieży na terenie Gminy Mrocza	61
Wykres 14. Odpowiedź na pytanie dotyczące stopnia zadowolenia z warunków życia w Gminie Mrocza	62
Wykres 15. Propozycję mieszkańców zwalczania negatywnych zjawisk w społeczeństwie ..	63

11. Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Gminy Mrocza na tle powiatu nakielskiego i województwa kujawsko-pomorskiego	7
--	---